

OULUN YLIOPISTO
Arkeologia

Kaivauskertomus
Yli-Ii, Kierikki, Kuuselankangas
1993 - 1994
(KKK-93 ja -94)

Pentti Koivunen
Merja Makkonen

1. ARKISTOTIEDOT

YLI-II 43 Kuuselankangas

Kohde: Kuuselankangas

Määrittely: Kivikautinen asuinpaikka

Kunta: Yli-li

Alue: Kierikki

Kylä: Karjalankylä

Peruskartta: 3512 10 PAHKAKOSKI

Koordinaatit:
(alueen keskikohta) x=7252 08
y=3450 60
z=60

Tila: Myyntimiesten virkistysalue

RNo: 20:11

Omistaja: Oulun myyntimiesten säätiö

Aiemmat tutkimukset: ei ole

Löydöt: Oulun yliopiston arkeologian laboratorio,
v.1993 :1-211
v.1994: 212-3444

Mv-negatiivit: 8-64-6-0 - 8-75-3-36 (v.1993)
8-49-4-1 - 8-53-7-9 (v.1994)

Diat: 18904-19192 (v.1993)
19196-20031 (v.1994)

2. JOHDANTO

2.1. Topografia

Kuuselankankaan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee n. 5 km itäkaakkoon Yli-Iin kirkosta, lijoen pohjoisrannalla (kts. peruskarttaote, liite 1). Hiekkaperäinen kangasmaasto kasvaa etupäässä nuorta mäntyä, rannan läheisyydessä koivua, leppää ja pajua. Aluskasvillisuus koostuu puolukasta ja kanervasta, rannassa kasvillisuus on rehevämpää. Maastossa erottuu 24 muodoltaan lähinnä soikeaa painannetta ja ne muodostavat tihentymän tontin länsipäähän (liite 2). Suurin osa painanteista on maastossa hyvin havaittavissa ja niiden syvyys lähentelee metriä. Tihentymän ulkopuolella on yksittäisiä syviä painanteita (n:ot 13, 15, 16), mutta etenkin tontin itäpäässä painanteet ovat hyvin matalia ja laakeita. Tihentymässä painanteet muodostavat ketjumaisia rakennelmia, "rivitaloja" (koodinumerot 21,22,23 ja 19, 20, 2, 1 sekä 6,3,4,5).

2.2. Tutkimushistoria

Kuuselankankaan läheisyydessä on useita tunnettuja kivikautisen asutuksen jäänteitä. 1960-luvun alussa kaivettiin Kuuselankankaasta vajaa kilometri yläjuoksuun Kierikinsaarella, nykyisessä patoaltaassa, sijaitsevaa asbestikeraamista asuinpaikkaa.¹ Kierikkisaaren eteläpään kohdalla, Kierikkikankaalla on kolmisenkymmentä asuinpainannetta ja Kierikin sorakuopan eteläpuolella viisi soikeaa painannetta. Nämä molemmat asuinpaikat kuulunevat samalle periodille, tyypillisen kampakeramiikan aikaan.² Aivan Kuuselankankaan asuinpaikan läheisyydessä, sen länsipuolella, on Kuuselan kivikautinen löytöpaikka³ Useita asuinpainanteita (n. 30 kpl) on kartoitettu myös tästä asuinpaikasta länteen päin, Helmeri

¹ Ari Siiriäinen, Yli-Iin Kierikki. Asbestikeraaminen asuinpaikka Pohjois-Pohjanmaalla (Suomen museo 1967) sekä artikkelissa mainitut kaivauskertomukset museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa (Yli-Iin kohde n:o 9).

² E-L Schulz, Yli-Ii [27] Kierikin sorakuoppa 1986 ja T. Pärssinen, Yli-Ii [27] Kierikin sorakuoppa 1987. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.

³ P.Sarvas, Yli-Ii, Karjalankylä, Kuusela [10] 1960 ja A.Siiriäinen, Yli-Ii [10] Kuusela, 1964. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto

Jussilan talon itäpuolisesta metsästä.⁴ Kevään ja kesän 1994 aikana Pentti Koivusen johdolla löydettiin useita uusia kodanpohja-alueita ja muita ennestään tuntemattomia muinaisjäänteitä Siuruanjoen suun ja Pahkalan välistä, molemmilta puolilta Iijokea. Niiden tarkempi kartoitus jää kesälle 1995.

2.3. Kenttätyöt 1993 ja 1994

Yli-lin Kuuselankankaan kivikautinen asuinpaikka löydettiin keväällä 13.5.1993 Oulun yliopiston järjestämän arkeologian inventointikurssin yhteydessä. Paikan omistaja Oulun Myyntimiesten Säätiö oli aloittanut alueella maansiirtotyöt tarkoituksenaan rakentaa Iijoen rantatontille loma- ja virkistyskylä oman jäsenistönsä käyttöön. Nämä työt kuitenkin keskeytettiin välittömästi yhteistyössä museoviraston kanssa, kun havaittiin, että tontilla oli vahvoja merkkejä kivikautisesta asutuksesta. Neuvotteluissa maanomistajan, Museoviraston, Yli-lin kunnan, Iijoen Voiman ja Oulun yliopiston välillä 7.6 päätettiin tutkia vaurioituneet kodanpohjat ja jatkossa sovittaa rakentaminen ja tutkiminen yhteen. Tutkimusten vastuullisena johtajana toimi Oulun yliopiston historian laitoksen lehtori Pentti Koivunen ja työsuunnittelijana FM Merja Makkonen. Vuonna 1993 tutkimuksia tehtiin 9.8.-8.9.1993. Kaivajina oli neljä yli-iiläistä työllistettyä ja opiskelijaharjoittelijoita kaksi kerrallaan, yhteensä neljä. Lisäksi mukana oli historian laitoksen tutkimusapulainen Olavi Tuovinen sekä loppuvaiheessa amanuenssi Jari Okkonen. Kaivauksilla työskenteli myös runsaasti vapaaehtoisia, mm. historian laitoksen kansliatyöntekijöitä. Kaivetun alueen pinta-ala oli 61m², joka koostui kodanpohja 17 tutkimusalueesta sekä alueelle tehdyistä koeruuduista 1-16.

Kesällä 1994 tutkimuksia jatkettiin 13.5. -30.9.1994 ja kaivetun alueen pinta-ala oli 426 m². Kaivauksilla työskenteli noin 15 yli-iiläistä työllistettyä ja työharjoittelijaa. Opiskelijaharjoittelijoita oli mukana kaksi opiskelijaa kaksi viikkoa kerrallaan, yhteensä 16 henkeä. Historian laitoksen tutkimusapulainen Olavi Tuovinen oli mukana heinäkuun alkuun saakka. Arkeologian opiskelija Mika Friman jatkoi edellisenä kesänä aloittamaansa videodokumentointia. Paikalla oli myös runsaasti vapaaehtoisia. Yli-iiläisiä koululuokkia kävi tutustumassa tutkimuksiin innokkaasti. Syksyllä järjestettiin kuntalaisille mahdollisuus tutustua löytöihin kirjastotalolle järjestetyssä näyttelyssä ja kaivausalueella opastettiin vierailijoita, joihin kuuluivat miltei kaikki yli-iiläiset

⁴ T.Pärssinen, Yli-Ii [38] Korvala, Jokiranta 1987. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.

ala-asteen koululaiset. Haukiputaan lukion ensimmäisten luokkien historian erikoiskurssi työskenteli kaivauksilla yhden päivän opettajansa kanssa, samoin Oulun normaalikoulun lukion oppilaita osallistui tutkimuksiin.

Erillisenä projektityönä opetettiin Oulun yliopiston kansainvälisen kurssin Northern Cultures and Societies osanottajia arkeologiseen kaivaustekniikkaan 16.5. - 27.5. 94., "tiealueen" itäpäässä muutamissa ruuduissa. Noin kymmenen hengen kurssin johtajana toimi FM Minna Korolainen-Lehtonen, hänen apunaan Huk Ulla Siurua. Kurssin toiminta koordinoitiin pääkaivaukseen ja sen tulokset kaivauskertomukseen.⁵

Kesäkuussa 1994 saman Myyntimiesten tontin itälaidalla oli myös museoviraston arkeologinen työmaa.⁶

2.4. Kaivaustekniikka ja dokumentaatio

Koordinaatisto on tontin pohjoisreunan suuntainen (x 163°/360°, y 73°/360°) ja VVJ-koordinaatit (vanha valtion järjestelmä) kohdassa x=0/y=10: x=7252093,532/ y=450516,051 ja x=0/y=100 : x=7252104,916/ y=450605,345. Koordinaatiston origo on tontin luoteisnurkassa, mökin itäpuolella, kaivausalueen ulkopuolella. Origopaalu on sittemmin maansiirtotöissä poistettu. Koordinaatiston x-akseli on lähinnä suunnassa pohjoiskoillinen - etelälounas ja kasvaa lijoen rantaan päin, y-akseli on maantien suuntainen ja kasvaa ylävirtaan (matemattinen koordinaatisto). Vaikka koordinaatisto ei siis ole tarkoin pääilmansuuntien suuntainen, on tässä kaivauskertomuksessa usein käytetty yksinkertaistamiseksi ilmaisuja pääilmansuuntien mukaan, siis "tie" on länsi-itä suuntainen, karavaanaripaikat ovat etelä-pohjoissuuntisten teiden varsilla jne. Ruudun (2 x 2 metriä, poikkeuksellisesti 1 x 1 metriä) numero eli sijainti on merkitty ruudun luoteispaalun mukaan. Tämä sijainti on massalöytöpusseissa. Kesken vuoden 1994 kaivauksia, kun osoittautui, että näennäisesti pahoin rikkoutuneet kulttuurikerrokset olivatkin suurimmalta osin paikoillaan, alettiin kaivaa 1 x 1 metrin ruuduissa. Näitä nimitettiin lohkoiksi A-D (Ks. kaavio). Luetteloinnissa lohkojen esineistö on luetteloitu järjestyksessä C, D, A ja B. Korkeuskiintopisteenä käytettiin Yli-Ii-Pudasjärvi -tien varrella olevaa

⁵ Minna Korolainen: Yli-Iin Kierikki, Kuuselankangas. Kansainvälinen Arkeologileiri. Northern Cultures and Societies Fieldschool 16.5 - 27.5.1994. Raportti Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio.

⁶ M. Sarkkinen, Yli-Ii [43] Kuuselankangas 1994. Museovirasto, arkeologian osasto, topografinen arkisto.

betonialustaan kiinnitettyä rautatappia, 60,78 m mpy (ks. yleiskartta liite 2). Kaivettujen alueiden lähtötilanne vaihteli, osasta pintakerrokset oli poistettu koneella, osassa turvekerros oli koskematon.⁷ Kaikkialla lähdettiin kuitenkin kaivamaan tasoittain (5-10 cm) alaspäin ja ensimmäistä kaivauskerrosta nimitettiin 0-kerrokseksi, jonka jälkeen seurasivat 1-, 2-, 3-, jne. kerrokset riippumatta siitä miten paljon maata alueen päältä oli poistettu. Joissain tiealueen kodanpohjissa oli sisäpuolella koneen työntämää irtomaata. Sekin kaivettiin kerroksittain, tällöin kerrosmerkinnät olivat roomalaisilla numeroilla⁸. Tarkan kaivauskerroksen paksuuden saa kunkin alueen tasokartoista. Kaikki kaivettu maa seulottiin. Yleiskartta on piirretty mittakaavaan 1:500, tasokartat piirrettiin piirustuskehikkoa apuna käyttäen mittakaavaan 1:25, profiilikartat samoin kuin yksityiskohtakartat eri rakenteista on piirretty mittakaavaan 1:10.

Massalöydöt otettiin talteen aluksi 2 x 2 m ruutujen tarkkuudella ja myöhemmin neliömetrin tarkkuudella. Kaivausjohtajan päätöksellä tärkeistä löydöistä otettiin sijainti cm tarkkuudella. Dokumentaation apuna käytettiin ruutukortteja, joihin kukin kaivaja merkitsi löydöt ja huomiot kaivetusta ruudusta. Diakuvia otettiin kesän 1993 aikana 288 kpl ja mustavalkeita kuvia 112 kpl. Vuonna 1994 aikana kuvattiin 835 diaa ja mustavalkeita kuvia n. 250 ruutua. Kaivauskertomukseen on voitu ottaa kuvakopioita hyvin rajoitetusti. Myös kaivauskarttoja on kaivauskertomukseen otettu valikoivasti. Valokuvien lisäksi kaivauksilta on olemassa videonauhaa.

3. KOEKUOPAT 1-10

Alueen itäpäähän oli kauhakuormaajalla raivattu asuntovaunualue, joka käsitti yhdeksän asuntovaunupaikkaa ja kaksi etelä-pohjois -suuntaista tietä sekä joen rantaan raivatun alueen, jonne irtomaat oli kuljetettu. Koska maanomistajat tarvitsivat käyttöönsä joen rantaan vievän tien, tehtiin kymmenen koekuoppaa (1 x 1 m, yksi 2 x 1 m) itäisimpään tiehen, kymmenen metrin välein. Näistä ruuduista löytyi yksittäisiä iskoksia ja kolmesta ruudusta keramiikkaa. Keramiikan sekoitteena on ollut orgaanista ainesta ja kaksi kappaleista on kuvioitu kampaleimoilla, jotka muodostavat ristikkomaisen

⁷ P. Koivusen vaurioraportti Museovirastolle 17.5.1993. Kaivausten kestäessä osoittautui, että kodanpohjien vaurioprocentit koskivat yleensä vain pintakerroksia ja ne olivat siis liian korkeita. Kulttuurikerrokset tien alueella kodanpohjissa olivat pintaturpeen alla siis laajasti koskemattomia.

⁸ Esim. ruutu 20 / 30 n:ot 1003-1008.

kuvion. Merkkejä asutuksesta oli siis koko tien alueella, mikä olikin odotettavissa, sillä tien itäpuolella on vielä kaksi kodanpohjaa (numerot 10 ja 24). Maanomistajille annettiin kuitenkin ajolupa löytöjen vähäisyyden perusteella ja ainoastaan kodanpohja n:o 9, joka oli osittain jo tuhoutunut, suojattiin muovilla talveksi 93-94. Kodanpohjan n:o 9 kohdalle aukaistiin 2 x 1 m ruutu, josta löytyi useita kvartsiesineitä. Museoviraston toimesta tämän matalan kodanpohjan tutkimista jatkettiin kesällä 1994.

4. SEULA-ALUEET A JA B

Joen rantaan asuntovaunualueen kohdalle oli kasattu kauhakuormaajan irrottamat maat. Ne näyttivät olevan peräisin lähinnä karavaanarialueen etelä-pohjoissuuntaisilta tieurilta. Se mitä näistä kasoista oli enää mahdollista saada irti olivat ainoastaan irralliset esineet. Alue jaettiin karkeasti kahtia ja läntinen puoli oli nimeltään seula-alue A ja itäpuoli seula-alue B. Kaikkea alueelle ajettua maata oli mahdotonta käydä läpi, mutta maita seulottiin tasaisesti useita päiviä ja esineistöä löytyi tasaisesti koko alueelta. Kaikkiaan seulotun maan määrä voidaan arvioida kymmeniksi kuutioiksi. Pääasiassa esineistö koostui kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksista ja -esineistä. Alueelta löytyi myös ensi käynneillä talteenotetun kvartsiittisen hiolinlaa´án puuttuva pala sekä keramiikkaa, joissa yhdessäkään palassa ei ollut sekoitteena asbestikuituja vaan ainoastaan jonkin verran hiekkaa sekä merkkejä orgaanisista sekoitteista. Keramiikka oli keskittynyt muutamaaan paikkaan ja alue A (165,3 g + 1,3 g) oli keramiikan suhteen löytöriikkaampi kuin alue B (92,7g). Myös kvartsi-iskoksia löytyi alueelta A (405,5 g) enemmän kuin alueelta B (260,4 g).

5. KODANPOHJA n:o 17

5.1. Tutkimukset vuonna 1993

Kodanpohja n:o17 oli tutkimusten alkuvaiheessa lähes ehjä. Vain padon rakentaminen 1960-luvulla oli rikkonut kodan lounaissektorin kerroksia. Paikalle oli kuitenkin tarkoitus aloittaa sauna- ja huoltorakennuksen rakentaminen keväällä 1994 ja tuleva rakennus tulisi osittain kodanpohjan päälle. Kodanpohja näkyi maastossa syvänä painanteena. Lännen puoleiselle reunalle oli siirretty maata voimalaitoksen rakentamisen yhteydessä tehdyn rannanmuokkauksen aikana, joten reuna näytti hyvin

korkealta ja jyrkkäpiirteiseltä, muuten kuopanteen keskikohdan ja reunojen välinen korkeusero oli n. 70 cm. Muodoltaan pyöreähkön kodanpohjan halkaisija oli n. 12 m vallin harjalta vallin harjalle. Koska käytettävissä oli niukasti aikaa ja työvoimaa, jäi tutkimusalue varsin pieneksi. Aukaistu pinta-ala oli 44 m^2 , joka koostui $6 \times 6 \text{ m}$ suuruisesta yhtenäisestä alueesta sekä 8 m pitkästä ja 1 m leveästä koeojasta, joka rajautui varsinaiseen kaivausalueeseen. Etenkin kodanpohjan keskellä oli turpeen poistamisen jälkeen runsaasti hiiltä. Kodanpohjan länsireunalta, ruudusta $x=60; y=38$ löytyi heti turpeen poistamisen jälkeen, kerrosta 0 kaivettaessa tiivis ryhmä palaneita kiviä; kyseessä oli mahdollisesti liesi tai poisheitettyjen liesikivien rykelmä (kuva 1, L1). Nyrkinkokoisia ja pienempiä kiviä oli n. 20 cm kerros ja ympärillä voimakkaasti värjäätynyttä likamaata. Kivien läheisyydessä oli myös runsaasti palanutta luuta. Tämä liesi on siis ollut kodan ulkopuolella. Toinen mahdollinen liedenpaikka sijaitsi ruutujen $x=60; y=36$ ja $x=60; y=38$ alueella (kuva 1, L2). Palaneita kiviä oli runsaasti ja maa kivien lomassa punertavaa ja hyvin likaista. Ehjää liesikiveystä ei kuitenkaan ollut jäljellä. Tästä punertavasta likamaasta löytyi kesän ainoa meripihkaesine, napin kolmannes.

Ruutujen $x=62; y=38$ välillä näkyi kaivausalueen itäreunan lähellä jo tasossa 1 iso kivi ja tasossa 3 oli näkyvillä jo kuusi palamatonta kiveä, jotka vaikuttivat paikalleen asetetuilta, koska niiden alla oli kulttuurikerrosta. Kaivausalueeseen tehtiin $0,5 \times 2 \text{ m}$ suuruisen levennys kivilatomuksen kohdalle. Laajennuksen kohdalta ei paljastunut enempää kiviä. Muodostelman saattaa tulkita jonkinlaiseksi tukikiveykseksi.

Kodan rakenteesta voidaan kuitenkin sanoa hiukan leikkausprofiilien perusteella. Minkäänlaisia paalunsijoja ei pystytty erottamaan. Rakentamisvaiheessa maastoa oli muokattu kaivamalla. Kodanpohjan alueelta on poistettu maata miltei mooreenikivien tasolle asti ja nämä maat on heitetty reunoille. Erityisen selvästi näkyi kaivettu kodanpohjan raja profiilissa kohdassa $x=60; y=29,50$ (kts. liite 18).

5.1.1. Koekuopat 11-16

Koska oli mahdotonta tutkia kokonaan tulevan sauna- ja huoltorakennuksen alle jäävää maa-aluetta tyydyttiin varsinaisen kaivausalueen lisäksi tekemään alueelle kuusi $1 \times 1 \text{ m}$ suuruisia koekuoppia (koordinaatit $x63/y45; x63/y50; x68/y50; x62/y55; x66/y55; x66/y60$). Yksi ruuduista oli täysin löydötön ($x66/y45$). Muista ruuduista löytyi lähinnä kvartsi-

iskoksia ja yhdestä kvartsinen hioinlaaka. Vähäinen löytöaines keskittyi pintakerrokseen. Mitään rakenteita ei havaittu.

5.2. Kodanpohja 17 tutkimukset vuonna 1994

Vuonna 1994 jatkettiin kodanpohjan tutkimista aukaisemalla 10 x 4 m suuruinen edellisen kesän tutkimusalueeseen rajoittuva alue sekä pohjois-etelä - suuntainen profiilikaivanto (yhteensä 26 m²). Palaneita, nyrkinkokoisia ja niitä pienempiä kiviä löytyi kodanpohjan keskivaiheilta runsaasti mutta ne eivät muodostaneet minkäänlaista rakennelmaa.

Kodan sisäpuolelta löydettiin sen sijaan "merkillinen" kaivettu kuoppa (kuva 1, k1). Tämä kuoppa oli n. 1 m halkaisijaltaan, muodoltaan pyöreähkö ja sijaitsi ruutujen x=56-58 ja y=32 alueella. Kuoppa kaivettiin kolmessa osassa ja niistä löytyneet esineet on luetteloitu siivu kerrallaan kaivamisjärjestyksen mukaisesti. Ruutua x=58; y=32 kaivettaessa huomattiin löytöjen keskittyvän x=58 linjan läheisyyteen (kts.liitteet 5 ja 6). Tummanruskeasta hyvin likaisesta maasta löytyi runsaasti palanutta luuta sekä kvartsi-iskoksia. Koko kuopan alueella löytöjä oli huomattavasti enemmän kuin sen ympäristössä: palanutta luuta, kvartsiesineitä ja -iskoksia, suurehko kiviesineen katkelma ja hyvin heikossa poltossa ollutta keramiikkaa. Kuopassa oli, etenkin sen pintakerroksissa, pieniä palaneita kiviä sekä palamattomia kiviä, jotka olivat todennäköisesti peräisin moreenikerroksesta, johon saakka kuoppa oli kaivattu (matalin kohta 58 m.p.y.). Tamän muodoltaan pyöreähkön ja alaspäin suippenevan kuopan funktio on tietenkin arvailujen varassa, mutta todennäköisesti se on kaivettu vasta kodan käytön lopettamisen jälkeen.

Profiilikaivannon pohjoispäästä (x52; y34) löytyi samantapainen kivilatomus kuin syksyllä 1993 ruudusta x62-64; y38 (kuva 1). Koeojaan tehtiin kivien kohdalle laajennus (x51,5-52,5; y33). Nämä kivet olivat n.20-30 cm alempana kuin edellisenä kesänä löydetyn kivilatomuksen kivet ja niiden kohdalla profiilissa näkyi tummaa likamaata sekä nokea. Molemmat kivilatomukset olivat yhtä kaukana (n.4 m etäisyydellä) oletetusta kodan reunasta, eli kivet saattavat liittyä kodan vallirakenteeseen.

Löydöissä merkillepantavaa on keramiikan vähyys. Yhtään asbestisekoitteista saviastianpalaa ei löytynyt tämän kodanpohjan alueelta.

6. "TIE"

Maanomistajat olivat ehtineet keväällä 1993 aloittaa tontin pituussuunnassa kulkevan, Pudasjärven tien suuntaisen huoltoväylän tekemisen. Tämän n. 100 m mittaisen "tien" alueelta oli raivattu puusto ja poistettu pintakerrokset sekä tasoitettu tien pohja. Epätasaisuudet, jotka oli tasoitettu, olivat valitettavasti olleet kivikautisten asumusten pohja. "Tien" tutkiminen katsottiin kiireellisyysjärjestyksessä ensimmäiseksi. Tutkimusten jälkeen se voitaisiin rakentaa valmiiksi ja ottaa käyttöön. Tien kautta oli tarkoitus viedä myös sähkö-, viemäri- ja vesijohdot alueen itäpäähän. Kaivausalue rajattiin mahdollisimman tarkasti tuhoutuneen alueen sisälle. Turvekerros oli poistettu, mutta etenkin vallipaikoista myös miltei puoli metriä kulttuurimaatakin ja kodanpohjissa, jotka sattuivat jäämään tien alle, oli saman verran ylimääräistä maata päällä. Pintakerros oli sekoittunut ja työkoneen renkaiden jäljet näkyivät vielä syvällä kaivauskerroksissa. Alue kaivettiin 10 cm:n kerroksissa (osa 5 cm kerroksissa). "Tie" leikkasi viittä kodanpohjaa (n:ot 23, 2, 20, 3 ja 6) ja sen alueella oli viisi liettä, yksi syvä kuoppa sekä ns. juova-alue.

6.1. Juova-alue

Kodanpohjien 2 ja 23 väliseltä alueelta paljastui kaivauksen edetessä likamaajuovia, pientä hautaa muistuttava kuvio sekä puoliympyrän muotoinen likamaa-alue (kts. liitteet 7-9). Tämä "juova-alueeksi" nimetty kohta tiessä oli kärsinyt eniten työkoneen pyörien alla. Maata oli poistettu paikoitellen jopa puoli metriä. Ensimmäisen kaivauskerroksen maa oli aivan sekoittunutta, mutta jo ensimmäisessä tasossa voitiin havaita tummanruskeita likamaakohtia, joissa kosteus säilyi huomattavasti kauemmin kuin ympäristössä. Tasossa kaksi oli jo aivan selvästi havaittavissa alueen halki WNW-ESE -suunnassa kulkeva likamaajuova (juova 1) ja sitä leikkaavan SW-NE - suuntaisen juovan lounaispää. Tasossa 3 juovat olivat jo täysin näkyvillä (kts. liite 7).

Juova 1:n ESE -päässä oli huomattava kivikeskittymä, suurehkoja ($\varnothing 15-30$ cm) kolmessa kerroksessa. Juova oli n. 20 cm leveä mutta kivien kohdalla huomattavasti leveämpi, noin puoli metriä. Kerrosta 3b kaivattaessa (kts. liite 8) löytyi juova 1:stä hiilikeskittymä, joka oli halkaisijaltaan noin 20 cm ($x=17,95/y=30,15$). Samaa kerrosta kaivettaessa näkyi juovan sisäpuolella pyöreähköjä likamaaläikkiä, joita oli n. 40 cm välein ja samanlaista likamaata

oli runsaasti myös juovien risteyskohdissa. Juova 2: n SW-pää on yhteydessä kodanpohja 28:n rakenteeseen. Juova 3 on samansuuntainen juovan 2 kanssa ja haarautuu koillispäässä kahteen suuntaan, joista pohjoinen haara yhtyy juovaan 2. Ensimmäisissä kerroksissa likamaajuovat erottuivat ympäristöstään tummina juovina, joissa maa oli tiivistä ja kosteus säilyi niissä pitempään kuin ympäröivässä maassa. Merkillepantava seikka on myös se, että suurehkoja (Ø 10-20 cm) palamattomia kiviä esiintyi juovien sisäpuolella huomattavasti enemmän kuin niiden ulkopuolella. Tasossa 5b (liite 9) näkyivät isot kivet molemmissa juovaristeyksissä (juovien 1 ja 2 sekä 1 ja 3 väliset risteykset), samoin tasossa 3 oli juovan 2 koillispäässä juovan levyinen kivi. Juovien väri vaaleni alaspäin mennessä ja tasossa 6b ei enää voida puhua likamaasta, mutta juovat erottuvat (juovaa 3 lukuunottamatta) maastossa edelleen; hiekka on juovissa hienojakoisempaa kuin niiden ympärillä. Tasossa 7 on näkyvillä enää rippeitä juovasta 1 sekä juovan 2 lounaispää. Juova 3 häviää näkyvistä tason 5b jälkeen. Juova 3 on todennäköisesti nuorempi kuin juova 1 (juova 3 leikkaa juova 1:n). Juovien syvyydeksi laskettiin keskimäärin n. 60 cm. Kaivaustilanteessa saatiin viitteitä siitä, etteivät juovat ole syntyneet samalla kertaa ja myös niiden käyttötarkoitus voi olla toisistaan eroava.

6.1.1. Puoliympyrän muotoinen likamaa-alue

Tasossa 3 (kts. liite 7) näkyi aivan selvästi kaivausalueen reunassa kohdassa x17; y31-32 puoliympyrän muotoinen likamaa-alue, jonka halkaisija oli n. 1,40 m. Likamaan vahvuus oli n. 20 cm ja sen reunat, joita kiersi kapea (n.5-7 cm) punertava noen värjäämä ruosteensekainen likamaa, laskivat kohtisuoraan alaspäin ja alueen "pohja" oli tasainen. Tasossa 5b paikalla oli enää muutamia likamaaläiskiä. Alueen löydöissä ei ollut mitään poikkeavaa. Meripihkaesineitä, joita löydettiin runsaasti kuopan lähistöltä, ei löytynyt alueen sisältä.

6.1.2. "Koiran hauta"

Jo tasossa 1 alkoi ruudussa x20; y34 näkyä merkkejä säännöllisen muotoisesta likamaa-alueesta ja tasossa 3 (kts. liite 7) muoto näkyi selvästi. Huomattavasti ympäristöään tummempana erottui kulmistaan pyöristetyn suorakaiteen muotoinen likamaa-alue (90 x 50 cm) , joka oli NW-SE -suuntainen. Likamaa-alue puolitettiin ja itäinen puolisko kaivettiin ensin.

Ympäröivä maa kaivettiin pois "haudan" ulkopuolelta ja sitten itse likamaa-alue. Läntinen puoli ruudusta kaivettiin normaalina tasokaivauksena. Haudan täyttemaasta löytyi sekä asbestisekoitteista että asbestitonta keramiikkaa, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta, kaikkia vähäisiä määriä. Mitään hautaukseen liittyvää ei löydetty.

Pohjataso saavutettiin korkeudessa 59,77 m.p.y., suurin piirtein samassa syvyydessä missä juovien likamaa häviää ja tästä alaspäin juovat erottuivat vain hiekan raekoon perusteella.

6.2. Kodanpohja 23

Tien tekeminen oli tuhonnut kodanpohjasta n:o 28³ pienen osan sen pohjoista reunaa. Kaivausalueesta ruudut x20; y26-30 ovat kodanpohjan n:o 28 aluetta. Kodanpohjan reuna näkyi tasoissa tummana likamaa-alueena ja profiilissa kodanpohjan raja näkyi selvästi. Likamaa-alue jatkui aina moreenikerrokseen saakka ja aivan moreenikerroksen yläpuolelta, hyvin heikosti likaantuneesta maasta löytyi rombinmuotoinen reikäkirves. Vaikutelmaksi jäi se, että esine saattoi olla paikkaansa tahallisesti kätkeyty. Kiviesineitä löytyi muutenkin kodanpohjan alueelta poikkeuksellisen runsaasti. Löydetyistä saviastian kappaleista on osa asbestisekoitteisia (mm. suurin löydetty saviastian kappale) ja osa asbestittomia. Tämän kodanpohjan kohdalla on keramiikan suhteen selvä raja: tien alkuosasta (y=10-26) ei löytynyt yhtään kappaletta asbestisekoitteista keramiikkaa.

6.3. Kodanpohja n:o 2

Kodanpohjan n:o 2 tutkiminen alkoi sen päälle ajatun irtomaan, jonka paksuus vaihteli 0-50 cm, poistamisella. Löydöt otettiin talteen ruuduittain. Kodanpohja oli säilynyt täyttemaan alla miltei vahingoittumattomana. Kaivausalue rajattiin tässäkin kohdassa tien mukaisesti. Kolme kodanpohjaa, numerot 1, 2, ja 20 muodostivat tässä kohdassa luode-kaakko-suuntaisen rivin ja tie leikkasi "rivitalon" kodanpohjien n:o2 ja n:o 20 välistä. Kodanpohja n:o2 kohdalle jätettiin x-linjan suuntainen, metrin levyinen tarkistuskaistale (y=43-44; x=16-20), joka kaivettiin myös lopuksi pois. Turvekerroksen paljastuttua täyttemaan alta, havaittiin kodanpohjien n:o 2 ja n:o 20 välillä pieni, n. 2 m halkaisijaltaan oleva kuopanne.

Koko alue kaivettiin tasokaivauksena maaston muotoja seuraten alaspäin. Kodanpohjan n:o 2 keskellä kulttuurikerros oli erittäin ohut, vain hieman yli 10 cm ja se oli alaosaan muuttunut kivikovaksi anturamaaksi, jonka alapuolella on taas luonnollinen moreenikerros. Tasainen anturamaa-alue, jonka pintakerroksissa oli kiinni palanutta luuta ja iskoksia, noudattelee mitä todennäköisimmin varsinaisen kodanpohjan aluetta. Kodan keskikohta kaivettiin normaalisti tasoon 3b ja sen jälkeen jatkettiin pelkästään reunavallien kaivamista. Tien aluetta $y=36-54$ tutkittiin yhtenä kokonaisuutena ja välikaistaleen länsipuoli oli nimeltään alue a ja itäpuoli alue b. Kodanpohjan n:o 2 sisäpuolella ei näkynyt mitään merkkejä tulenpidosta ja yleensäkin löytöjä oli niukasti mikä johtuneee varmaan osaltaan myös kulttuurikerroksen ohuudesta.

6.3.1. Tukirakenteiden ja paalujen jäljet

Kodanpohjan n:o 2 eteläpuolella, ruuduissa $x=20$; $y=38-40$ tuli esille kodan rakenteeseen liittyviä seikkoja. Jo tasossa 2 huuhtoutumiskerros näytti muodostavan juovamaisia kuvioita. Tasossa 4 näkyy pohjois-etelä -suuntaisia kodan keskikohtaan osoittavia, n.10 cm leveitä juovia, jotka erottuvat ympäröivästä heikosti värjäytyneestä likamaasta tummanruskeina, ruostemaata sisältävinä viiruinä (kts. liite 14). Nämä tulkittiin kodan keskustaan osoittaviksi, maahan vinoon asetetuiksi puiden jäljiksi. Hieman alempana, 8.tason jälkeen erottui ruutujen $x=20$; $y=36-40$ alueella parivissä olevia tummia ruosteensekaisia läikkiä (kts. liite 12), joita oli myös viirujen kohdalla. Nämä olivat mahdollisesti paalujen jäänteitä.

6.3.2. "Hauta"

Välikaistaletta tutkittaessa havaittiin ruudussa $x=18$; $y=42$ itä-länsi -suuntainen n.175 x 50 cm suuruinen selvärajainen likamaa-alue, jonka kohdalla oli aukko luonnollisessa kivikerroksessa (kts. liite 13). Alue erottui selvästi myös kivikerroksen alapuolella olevassa savikerroksessa, johon se myös rajoittui. Likamaa-alue oli mitoiltaan ja muodoltaan hautaa muistuttava. Mitään hautaukseen viittaavaa, kuten punamultaa, ei kuitenkaan löytynyt. Vaikutti siltä, että myös tämä kaivanto olisi kaivettu kodan käyttöajan jälkeen. Esinelöydöt rajoittuivat täytemaassa olleisiin kvartsi-iskoksiin ja palaneeseen luuhun, kiviesineen kappaleisiin sekä raaka-ainelohkareeseen.

6.3.3. Liedet a, b, c, d

Kodanpohja 2:n ulkopuolella luode-kaakko -suuntaisessa rivissä havaittiin neljä liedenpaikkaa (liedet a,b,c,d), joista liesi a näkyi vain hieman kaivausalueen reunassa ja liesi c oli muodoltaan epämääräisempi (kts. liite 15). Liesi b oli muodoltaan säännöllisin . Miltei neliömäisen (130 x130cm) hyvin tummaksi värjäytyneen likamaa-alueen keskellä oli n. 40 cm paksuinen kerros palaneita, nyrkinkokoisia kiviä. Kivien lomasta löytyi runsaasti palanutta luuta sekä keramiikkaa, purupihkaa sekä meripihkaesineen murusia. Kyseessä oli kivetty kuoppaliesi.

6.3.4. Eteinen

Kodanpohjien n:o 2 ja n:o 20 välisellä alueella erottui jo turvekerroksen paljastuttua täytemaan alta pieni, n. 2 m halkaisijaltaan oleva kuopanne. Huuhtoutumiskerros oli sen kohdalla paksumpi (hieman yli 10 cm,) kuin ympäröivällä alueella. Alimmissa kaivaustasoissa (taso 6) erottui "anturamaapolku", joka kulkee kodanpohjasta 2 sitä ympäröivän vallin läpi kuopanteen kautta kodanpohjaan n:o 20 (kts. liite 16). Kuopanteessa ja sen läheisyydessä oli huomattava keskittymä palanutta luuta, esim. ruudussa x=20; y=48 oli yli 500 g palanutta luuta neliömetrin kokoisella alueella, sekä keramiikkaa ja kvartsi-iskoksia.

6.4. Kodanpohja n:o 20

Kodanpohjasta n:o 20 oli tuhoutunut tietä tehdessä ainoastaan pieni osa sen pohjoista reunaa. Kodanpohjan rajat näkyivät selvästi profiilissa. Kuten kodanpohjassa n:o 2 myös tämän kodanpohjan keskustaan oli muodostunut kivikova anturamaakerros. Keramiikkalöydöt näyttävät keskittyvän tämän kodanpohjan läheisyyteen.

6.5. Kodanpohjien 20 ja 3 välinen alue

Erittäin runsaslöytöiseksi ja paljon mielenkiintoisia rakenteita sisältäväksi osoittautui kodanpohjien 20 ja 3 välinen alue.

6.5.1. Savensekainen kuoppa

Ruudun $x=18$; $y=54$ pohjoisreunasta havaittiin savikeskittymä tasossa 3. Saven ja likamaan sekainen alue oli selvärajainen ja jatkui alaspäin kaveten aina moreenikerrokseen saakka (kts. kuva 2, n:o 2). Kyseessä oli kaivettu kuoppa, jonka rajat näkyivät selvästi profiilissa $x=18$. Yläosasta kuopan halkaisija on n.3 m ja se kapenee suppilomaisesti alaspäin. Kaivaus pysäytettiin tien laitaan linjalle $x=18$, joten siitä tutkittiin vain korkeintaan puolet. Kuopan funktio jäi epäselväksi. Kuopasta ei tehty mitään merkittäviä löytöjä, eikä se sisältänyt myöskään huomattavia määriä palanutta luuta. Kuopasta löytynyt savi on todennäköisesti peräisin moreenikerroksen alapuolisesta savikerroksesta.

6.5.2. Liesi e

Ruudusta $x=20$; $y=58$ oli tietä tehdessä poistettu vain ohut kerros maata. Heti ensimmäistä kerrosta kaivettaessa alkoi paljastua pieniä nyrkinkokoisia palaneita kiviä ja tasossa kaksi oli näkyvillä halkaisijaltaan n.120 cm oleva pyöreä liesi, jonka ympäriltä löytyi runsaasti asbestisekoitteisia saviastian kappaleita (kts. liite 17). Kaivauslastalla kaivamista paremmaksi menetelmäksi havaitsimme lieden tutkimisessa teollisuusimurin käytön. Lastalla irroitettua maata imuroitiin ja imurin sisälle kertyneet maat seulottiin. Lieden löytyminen jo aivan pintakerroksista herätti aluksi epäilyksiä siitä, että se olisi huomattavasti nuorempi kuin ympärillä olevat kodanpohjat. Lieden läheisyydestä sekä itse liedestä löydetty esineistö näyttää liittävän sen kuitenkin kodanpohjien yhteyteen. Liesikivien päältä löytyi ensimmäistä kerrosta kaivettaessa suuri (\varnothing 24 mm) pyöreä v-porattu meripihkanappi ja alemmaa, liesikivien alta pienempi (\varnothing 15 mm) nappi. Meripihka alkaa sulaa jo $200^{\circ} C^9$, joten löytöpaikka vaikuttaa merkittävästi, varsinkin kun molemmat napit ovat erittäin hyväkuntoisia, mitään merkkejä sulamisesta ei ole havaittavissa. Liedessä oli palaneita kiviä vajaa 30 cm kerros ja kun kaikki kivet punnittiin saatiin niiden kokonaispainoksi 128,3 kg. Lieden läheisyydestä löytyi pitkiä hiiltyneitä puita ja hauraan "hiilimaton" peittämä alue ruuduista $x=18-20/y=60-63$. Hiilimatto kuitenkin lienee lentohiekan peittämä metsäpalokerros, joka on asuinpaikkaa nuorempi.

6.5.3. Leveä likamaajuova

⁹ Knud Botfeldt: RAV, Kööpenhamina 1987, s.20

Ruutujen $x=20$; $y=54-56$ alueella kodanpohjan n:o 20 ja lieden e välillä erottui säännöllisen suorakaiteen muotoinen alue (275x70 cm), joka jatkui kaivamattomalle alueelle (kts. kuva 2, n:o 3). Noen sekaista likamaata sisältävä alue oli maahan kaivettu; alimmissa tasoissa juova erottui ympäröivästä karkeasta sorasta hienompaa hiekkaa sisältävänä alueena ja se rajautui moreenikerrokseen. Mitään merkittäviä löytöjä ei sen kohdalta tehty.

6.5.4. Punamulta-alue

Kenttätöiden viimeisinä päivinä havaittiin kohdassa $x=21$; $y=61$ puoliympyrän muotoinen punamulta-alue (kts. kuva 2, n:o 4), joka alkoi näkyä n.30-40 cm syvyydessä turpeen pinnasta laskettuna ja se jatkui kaivamattomalle alueelle. Profiilissa pyöreäpohjainen punamulta-alue näkyy selvästi ja sen pohja on n. 70 cm syvyydessä turpeen pinnasta mitattuna. Koska punamulta-alueen tutkiminen olisi vaatinut uusien kaivausruutujen avaamista tutkimusten jatkaminen osoittautui mahdottomaksi. Peitimme alueen huolellisesti muovilla sekä hiekalla ja jatkotutkimukset siirrettiin vuodelle 95.

6.6. Kodanpohja n:o 3

Koneella tehty tieura oli tuhonnut kodanpohjasta n:o 3 vain hieman sen eteläistä vallin reunaa. Profiilipiirroksessa kodanpohja erottuu matalana painanteena, jonka kohdalla on n. 50 cm syvyydessä turpeen pinnasta laskettuna kova anturamaa. Kodanpohjalta tavattiin runsaasti (palaneita ?) kvartsikaapimia.

6.7. Kodanpohja n:o 6

Yleiskarttaan merkitty kodanpohja n:o 6 oli matala painanne maastossa, mutta selviä rakenteita ei voitu havaita. Kodanpohjan oletetun reunan läheisyydestä tavattiin kuitenkin kvartsi-iskoskeskittymä ruudusta $x=18$; $y=68$, useista tasoista. Mahdollisesti kyseessä on kevytrakenteisen kodan maastoon tehty peruskuoppa, mutta rakenteena sitä ei voi verrata esim. kodanpohjiin 2 tai 23.

6.8. Tieosuus, väli y=68-106.

Kodanpohjakeskittymästä itäänpäin tien alle jäävä alue oli erittäin niukkalöytöinen. Alueesta ehdittiin kaivaa n. 30 cm kerros, jonka jälkeen likamaa-alueet merkittiin karttaan ja työt alueella keskeytettiin jatkettavaksi vuonna 95.

7. Kodanpohja n:o 14.

"Tien" ulkopuolinen tutkimuskohde oli kesällä 1994 kodanpohjan n:o 17 lisäksi rantaan suunnitteilla olleen saostusalueen tutkiminen. Alueella sijaitti yksi oletettu kodanpohja, n:o 14, jonka eteläpuolen valli on oletettu tuhoutuneen jo 1960-luvulla rannan muotoilutöissä. Painanteen kohdalle avattiin 2 x 8 m suuruinen kaivausalue. Kodanpohja näkyi maastossa hyvin matalana painanteena. Painanteen halkaisevassa profiilissa ei voitu havaita varmoja merkkejä siitä, että kodanpohjaa olisi kaivaen syvennetty. Kaivetulta alueelta löytyi kuitenkin kiviesineitä (mm. kaksi hioimen katkelmaa), kvartsiesineitä ja -iskoksia, palanutta luuta sekä keramiikkaa, joka oli koristeltu pienillä (2 x 1,5 mm) suorakaiteen muotoisilla kuopilla. Keramiikan sekoitteena on ollut korkeintaan jotain orgaanista ainesta. On siis mahdollista, että paikalla on ollut kevytrakenteinen kota, josta ei ole jäänyt kovin selviä jälkiä maastoon. Painauman keskelle oli kuitenkin muodostunut kivikovaa anturamaata, jota oli muidenkin tutkittujen kodanpohjien alueella.

Kaivausalueen länsilaitaan avattiin laajennus siinä olevan laakakiven luonteen selvittämiseksi. Tutkimuksessa laakakivi osoittautui olevan yksittäinen kivi, jonka funktio ei selvinnyt.

7.1. Koekuopat 17-19.

Kodanpohjan n:o 14 lisäksi saostusalueelle tehtiin kolme (1 x 2 m) koeruutua, joista löydetty esineistö oli hyvin vähäistä, eikä niistä havaittu myöskään mitään rakenteita.

8. LÖYDÖT

Löytöjä säilytetään tätä kirjoitettaessa Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriossa.

8.1. KERAMIikka

Löydetty keramiikka voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään: asbestisekoitteiseen ja muuhun keramiikkaan, jolloin saven sekoitteena on käytetty samottia, orgaanisia sekoitteita, (jotka ovat palaneet poltossa pois) tai savessa ei ole lainkaan sekoitteita. Asbestisekoitteisen keramiikan löytöalue on hyvin rajattu, tien länsipäässä sitä ei esiinny lainkaan ja ensimmäiset kappaleet otettiin talteen kohdasta y=26 lähtien, eli kohdassa, jossa tie leikkaa kodanpohjan n:o 23 ympärysvallin. Kodanpohjan n:o 20 itäpuolella asbestisekoitteista keramiikkaa on hyvin runsaasti mutta kodanpohjasta 8 itään päin asbestisekoitteista keramiikkaa löytyy vain yksittäisiä kappaleita. Muu keramiikka jakautuu sen sijaan tasaisesti koko tien alueelle. Keramiikkamateriaalista voidaan erottaa ainakin kuusi erillistä astiaa.

- 1: *massa*: saven sekoitteena karkeasti murskattua asbestia ja talkkia.
mitat: reunan paksuus 12 mm ja seinämän 10 mm.
koristelu : astian paksunnetun reunan yläpinnassa vinoja kappaleimoja. Astian reunaa kiertää noin 12 mm etäisyydellä kuopparivi, jossa kuopat ovat n. 20 mm etäisyydellä toisistaan. Kuopat eivät ole säännöllisen muotoisia vaan ikäänkuin sormenpäällä tai tikulla nopeasti painettuja. Koko ulkopinta on koristeltu n. 35 mm pitkillä pystysuuntaisilla kappaleimakuvioilla (hammas 2x2 mm), jotka muodostavat vuoroin oikealle, vuoroin vasemmalle viistoja vyöhykkeitä, jotka ulottuvat aivan astian reunaan saakka ja ne on painettu reunaa kiertävän kuopparivin päälle. Tämän tyyppisestä astiasta peräisin oleville kappaleille on miltei täsmälliset vastineet Kierikkisaaren keramiikkamateriaalissa¹⁰.
levintä kaivausalueella: tämän tyyppinen keramiikka on keskittynyt kodanpohja 20:n pohjoisreunalle.
- 2: *massa*: sekoitteena asbestia ja talkkia, hieman samottia, ja mahdollisesti jotakin orgaanista sekoitetta.
mitat: reunan paksuus 11 mm, seinämän paksuus 10 mm, astian suun halkaisija n.35 cm.

¹⁰ Siiriäinen, Yli-Iin Kierikki, s.9.

koristelu: astia on koristeltu kampaleimalla, jossa on ollut kolme piikkiä, joista keskimäinen on jättänyt soikeahkon ja reunimmaisat pyöreähkön painauman saveen, leiman pituus on 9mm (hammas 2x1mm). Astian pyöristetyn reunan yläpinta on koristeltu vinoon painetuilla leimoilla ja astian ulkopinnalle leimat on painettu pystysuuntaisesti siten, että ne muodostavat astiata kiertäviä raitoja, jotka ovat n.18-25 mm. etäisyydellä toisistaan. Neljässä saviastian kappaleessa, joissa esiintyy tämä "kolmen kuopan" leima, on astian seinämän läpi todennäköisesti ennen polttoa ennen polttoa painettu reikä.

levintä kaivausalueella: löydöt keskittyvät kodanpohjan n:o 2 itäreunalle, liesi b:n ja "eteisen" alueelle.

3: *massa:* hienoksi jauhettua asbestia, kiillettä.

mitat: reunan paksuus 13-14 mm, reuna suora ja paksunnettu, seinämän paksuus n. 70mm etäisyydellä reunasta 8 mm. Suun \varnothing yli 60 cm.

koristelu: reunan yläpinta on koristeltu vinoin kampaleimoin. Ulkopinnalla on 6-piikkisellä kammalla painettua koristelua (hammas 2x1,5 mm). N. 14 mm pitkät kampaleimat on painettu oikealle viistoiksi ryhmiksi, jotka eivät muodosta koko astiaa kiertävää vyöhykettä. Jokaista tähän astiaan kuuluvaksi luettua kappaletta on käsitelty polton ja todennäköisesti astian rikkoontumisen jälkeen. Kaikki kappaleet ovat peräisin astian reunasta ja muutamista alareuna on "sahattu" (754, 1523, 1609). Yhdessä palassa (1314) on astian seinämän läpi porattu kaksi reikää (\varnothing 9mm) ja yhden reunoistaan pyöristetyn neliömäisen kappaleen (1446) keskellä on pyöreä reikä (\varnothing 5mm). Astian sisäpintaa on muotoilu kampamaisella työkalulla.

levintä kaivausalueella: kodanpohja 23:n ja 2:n välinen alue, ei selvää keskittymää.

4: *massa:* asbestia, jota ei ole hienonnettu kuiduiksi, jonkin verran samottia.

mitat: seinämän paksuus 7-12 mm.

koristelu: koristeltu lyhyillä, (pituus n.15 mm) ja leveillä (n.4 mm) kampaleimoilla. Astian palat ovat pieniä ja reunakappaleet puuttuvat,

joten koko koristelun hahmottaminen on vaikeaa. Kampaleimojen lisäksi koristeina on eri kokoisia kuoppia, jotka näkyvät kohoumina astian sisäpinnalla. Työstön jäljet sisäpinnalla näkyvät selvästi.
levintä kaivausalueella: astian kappaleet keskittyvät lieden ympärille, myös liesikivien seasta on löytöjä.

5: *massa:* sekoitteeton

mitat: seinämän paksuus 12-14 mm

koristelu: koristelu koostuu kampaleimoista ja kuopista. Pitkillä ja kapeilla kampaleimoilla on astian kylkeen painettu rombin muotoisia kuvioita, jotka kiertävät astiaa vyöhykkeenä. Näiden lisäksi esiintyy lyhyitä (7mm) 4-piikkisellä kammalla painettuja pystysuuntaisia leimoja, jotka muodostavat astiaa kiertävän vyöhykkeen, samoin kuopat (Ø 7mm) kiertävät astiaa sik-sak -maisena vyöhykkeenä. Astian ulkopinta on paikoitellen hyvin tumma, paikoitellen punainen, mahdollisesti pinta on ollut maalattu. Hyvin samantapaista keramiikkaa, ei kuitenkaan suoranaisia vastineita, on Kierikin sorakuopan löytömaterialissa.¹¹

levintä kaivausalueella: tähän astiaan kuuluu kaksi suurta pienistä paloista koottua astiankappaletta, joiden löytöpaikat ovat linjan $y=100$ lähetyvillä. Muut pienemmät kappaleet ovat n.12 m säteellä tästä pisteestä länteen päin, eli löytöpaikat ovat kodanpohjakeskittymän ulkopuolella, tien itäpäässä.

6. *massa:* orgaanista sekoitetta

mitat: seinämän paksuus 7 mm.

koristelu: koristeltu neliömäisillä kuoppaleimoilla (2x2 mm). Kappaleet ovat niin pieniä, että kokonaiskuviota ei voi hahmottaa.

levintä kaivausalueella: kodanpohja 14 alue.

Muu keramiikkamateriaali koostuu pienistä kappaleista, joita on tässä vaiheessa vaikea erotella eri astioihin kuuluviksi. Suurin osa tästä keramiikasta ei ole asbestisekoitteista, vaan asbestisekoitteinen keramiikka muutamaa pienempää kappaletta lukuunottamatta kuuluu em. astioihin 1-3. Yleisenä havaintona keramiikan levinnästä "tien" alueella voidaan sanoa, että keramiikkaa löytyi koko "tien" alueelta mutta löydöt keskittyivät kodanpohjen reunamille ja etenkin "tien" itäpäässä löytöjä oli erittäin niukasti. Kodanpohja

¹¹ KM 23431:301,466, 467, 864

17 alueelta keramiikkaa löytyi erittäin niukasti. Yhteensä keramiikkaa löytyi seuraavasti:

kodanpohja 17:	9,9 g
koeruudut 1993:	46,2 g
seula-alueet:	258,0 g
kodanpohja 14	25,7 g
<u>"tie"</u>	<u>6409,6 g</u>
yhteensä	6776,4 g

8.1.1. SAVI-IDOLI

"Tien" itäpään alueen löytöihin kuuluu useasta pienestä palasta koottu kaarevahko keramiikankappale, jonka koristeena on syviä, pieniä (Ø 2mm) kuoppia. Samaan esineeseen saattaa liittyä muitakin koristeltuja paloja. Tämä kansainvälisen opiskelijakurssin löytämä esine on todennäköisesti savi-idolin katkelma.

8.2. MERIPIHKA

Meripihkalöytöjä otettiin talteen kesän 1994 aikana n. 50 yksikköä. Tähän lukuun on laskettu mukaan paitsi kokonaiset esineet, myös tunnistetut esineiden katkelmat. Edellisenä kesänä meripihkalöytöjä oli ainoastaan yksi, v-porattun napin katkelma. Meripihka on väriltään hyvin tummanpunaista tai kellertävää ja esineet ovat hyvin hauraita. Löydöistä voidaan erottaa riipukset, napit ja yksi putkihelmi sekä yksi rengasmaisen esineen katkelma. Esinetyypit ovat hyvin samantapaisia kuin Kierikkisaaresta löydetyt meripihkaesineet.

Kokonaisia riipuksia on löytömateriaalissa kuusi, katkelmia neljätoista. Kielenmuotoisia on näistä riipuksista viisi, pisaranmuotoisia yksi ja trapetsinmuotoisia kaksi. Suurimmat riipukset ovat lähinnä luonnonmuotoja, joihin on ainoastaan porattu reikä. Toiseen näistä on vedetty seitsemän rinnakkaista naarmua.

Ehjiä nappeja on aineistossa kahdeksan kappaletta ja napin kappaleita 17 kpl. Napit ovat muodoltaan linssimäisiä, pyöreitä ja litteitä, ja niiden keskellä on V-porattu reikä. Napit ovat eri suuruisia, halkaisijat vaihtelevat 12-24 mm.

Yksi löydetyistä meripihkaesineen katkelmista on todennäköisesti rengasmaisen esineen osa ja yksi sylinterinmuotoinen putkihelmi. Suurin osa meripihkaesineistä löytyi "tien" alueelta ja levintä noudattelee

asbestisekoitteisen keramiikan löytöaluetta, tosin "tien" alkupäästä (y=10-26), josta asbestisekoitteista keramiikkaa ei tavattu, löytyi meripihkaesine. Irtolöytönä otettiin talteen meripihkaesine vesijohtokaivannosta (n. x=0; y=16), "tiestä" länteen päin. Löytöjä otettiin talteen eniten kodanpohjien reunoilta ja liesien lähetyviltä. Myös liesikivien seasta löydettiin meripihkanappeja. Kodanpohjaan n:o 17 liittyen meripihkaesineitä löydettiin kaksi, vuonna 1993 V-poratun napin kolmannes ja kesällä 1994 trapetsinmuotoinen riipus.

8.3. PII- JA SERTIESINEISTÖ

Piiesineitä löytyi asuinpaikalta vain muutamia. Kokonaisia esineitä on löytöaineistossa vain yksi kappale, mustasta piistä tehty keihäänkärki, joka löytyi kodanpohjan n:o 2 reunalta. Pii- tai sertinuolenkärjen kappaleita otettiin talteen "tien" alueelta 3 kpl ja kodanpohjan n:o 17 alueelta yksi. Yksi sertistä tehty pienikokoinen kaavin on kodanpohja 3 tienoilta. Pii-iskoksia löytyi vain muutamia yksittäisiä kappaleita.

8.4. KIVILAJIESINEET

Ehjiä kivilajiesineitä oli löydettyssä aineistossa varsin vähän. Kivilajiesineitä tai niiden katkelmia otettiin talteen alueittain seuraavasti:

Kodanpohja n:o 17:

- 1 T- muotoisen veitsen katkelma
- 12 kivilajiesineen teelmää tai katkelmaa

Koeruudut 1-10:

- 1 tasataltan kantaosa (?)

Koeruudut 11-16:

- 1 kvartsittinen hionlaaka

Seulonta-alueet A-B:

- 1 kvartsiittinen hionlaaka
- 2 kiviesineen teelmää

Poimintalöytöjä eri puolelta:

- 1 kaitataltta
- 1 reikäkiven katkelma
- 1 lehtimäinen nuolenkärki
- 3 kiviesineen teelmää tsai katkelmaa

"Tie":

- 1 taitta, poikkiteräinen

- 1 rombinmuotoinen reikäkirves
- 2 katkelmaa tuuran/kirveen teräosasta
- 4 reikäkiven katkelmaa
- 1 liuskeveitsi
- 1 kvartsiittihioin
- 6 hiointa tai hioimen katkelmaa
- 1 hioinlaaka
- 1 liuskerengas
- 16 kivilajiesineen katkelmaa

8.5. KVARTSI J A KVARTSIITTIESINEISTÖ

Kvartsiesineistö ei laadultaan ole kovin tasokasta. Normaalien kaapimien lisäksi oli esineistössä talttoja, uurtimia, poria sekä käyttäjälkisiä kvartsi-iskoksia. Luetteloitaessa yli 10 grammaa painavammat lohkotut kvartsikappaleet on luetteloitu lohkoiksi. Muutamia iskentäytimiä on myös esineistössä. Raaka-aineena näyttää useimmin olevan paikalliset luonnonlohkareet ja myös varsin epäpuhdas kvartsiraaka-aine. Vain osa kvartsiesineistöstä on määritelty toistaiseksi rakenteitten mukaan. Kodanpohjan n:o 17 alueelta kvartsiesineitä ja käyttäjälkisiä iskoksia löytyi 136 kpl ja kvartsi-iskoksia 1731 kpl.

Kvartsiitti-iskoksia oli melko vähän, prosentuaalisesti niitä ehkä oli runsaasti etenkin 1993 irtomaiden seula-alueelta (= karavaanaripaikoilta). Kvartsiitista valmistettuja hioinlaakoja löytyi seula-alueelta ja kodanpohjan n:o 17 lähettyville tehdyistä koeruuduista, molemmista yksi. Tien kaivausalueelta tavattiin kaksi.

8.6. PURUPIHKAT

Purupihkamällejä löytyi "tien" alueelta 6 kpl, joista kaksi liedestä b ja kaksi lieden d lähettyviltä. Kodanpohjan n:o 17 alueelta purupihkalöytöjä on yksi.

8.7. PALANUT LUU

Palanutta luuta löytyi pieniä määriä tasaisesti kaikilta kaivausalueilta. Kodanpohjien reunoilta luuta löytyi huomattavasti enemmän kuin kodan sisäpuolelta, samoin liesikivien seasta saatiin runsaasti luulöytöjä. "Tien" alueella selvä keskittymä luulöydöissä oli kodanpohjien 2 ja 20 välisen

pienen kuopanteen, "eteisen" kohdalla. Kodan 17 kuopassa oli runsaasti luuta. Vuosien 1993 ja 94 palaneesta luumateriaalista on FM Ohtosen laatima määräitys.

9. KAIVAUSALUEEN TILA JA TULEVAISUUS

Vuoden 1993 kodanpohja 17 kohdistunut koekaivaus antoi sikäli vääriä viitteitä tulevasta vuoden kaivauskohteesta, että kulttuurikerrokset olivat siinä sekä suhteellisen ohuet että niukkalöytöiset. Vuoden 1994 kaivausten alussa suunniteltua neliömäärää ei voitu kaivaa kulttuurikerrosten yllättävän paksuuden ja löytöjen runsauden vuoksi. Tämän vuoksi rakennustoimintaan ei ole voitu vapauttaa alueita ollenkaan lasketussa määrin. Koska kuitenkin alueen tutkiminen on tulevan käyttötarkoituksen vuoksi välttämätöntä, on myös vuodelle 1995 suunniteltu yhtä laajaa kaivausta kuin 94.

Kodanpohja 17 alue on tutkittu loppuun ja alueelle on kesän 94 aikana noussut huoltorakennus. Sen itäpuolelle on kaivettu suuri kuoppa viemäritankia varten. Vanhan mökkirakennuksen ja huoltorakennuksen väliin on vedetty viemäri, jonka kaivuuta tarkkailtiin ja joitakin vähäisiä löytöjä talteenotettiin.

Kaivausalueet on lukuunottamatta "tien" itäpäättä täytetty ja tasoitettu.

10. JÄLKITYÖT

Jälkitöissä kokeiltiin menetelmää, missä esineet purettiin pusseista, pestiin ja löytötiedoilla varustettuna lajiteltiin tarkoitukseen varattuihin rasioihin. Tätä tarkoitusta varten Yli-lin kunta antoi käyttöön teollisuushalli 3:n korvauksetta. Tilassa käsiteltiin myös kaivausdokumentaatiota, kehystettiin ja tekstitettiin dioja jne. Tähän joulukuun alkupuolelle 94 kestäneeseen työvaiheeseen osallistuivat silloin vielä palkkalistoilla olleet yli-iiläiset kaivajat Merja Makkosen ja Minna Korolainen-Leinosen johdolla. Viimeksimainittujen toimesta aloitettiin myös löytöluetteloiden kirjoittaminen. Luetteloinnista jätettiin pois heti alusta alkaen meripihka, joka vietiin heti löytämisen jälkeen arkeologian laboratorioon ja erikseen tai massalöytöpusseista tavattu keramiikka, joka pistettiin löytötietoineen suljettuihin pusseihin laboratorioon erikoiskäsiteltäväksi.

On tarpeen todeta, ettei kaivajien käyttämisessä myös jälkitöiden rutiineihin ole pelkästään myönteistä. Työjohdolliset kysymykset, annetun koulutuksen rajallisuus ja ehkäpä myös motivaation puute vaikeuttivat

jälkitöitä. Vaikka todettuja suoranaisia virheitä olikin vähän, on erilleen otettujen löytöjen, kuten meripihkan ja keramiikan liittäminen muuhun runkoluetteloon jälkikäteen työlästä. Todettiin myös kvartsien määrittelyn opettamisen tarpeellisuus.

Runsaan löytöaineiston käsittelyyn Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa ovat osallistuneet Merja Makkonen, Minna Korolainen, Airi Lyytinen, Jari Heinonen (meripihka ja keramiikka), Elli Heino ja Pentti Koivunen. Kartat on puhtaaksi piirtänyt Irene Ryyppö ja graafisiin selvityksiin osallistunut myös Jari Okkonen. Vaativan meripihkaesineistön konservoinnista ja esinepiirroksista on vastannut Jari Heinonen, joka on myös puhdistanut keramiikan. Luettelo vuoden 1993 löytöaineistosta valmistui keväällä 1995, mutta vuoden 1994 löytöluettelo saatiin valmiiksi vasta 16.4.1996.

11. TIIVISTELMÄ

Keväällä 1993 löytynyt ja saman vuoden elokuussa koekaivauksin aloitetut Yli-lin Kierikin Kuuselankankaan kaivaukset ovat osoittautuneet menestyksellisiksi. Kodanpohjien ydinalueelta on tavattu Suomen oloissa poikkeuksellisen rikas kulttuurikerros, jonka meripihkalöydöt ylittävät määrältään kaiken tähän mennessä maassamme tavatun. On oireellista, että Kierikin saaren asuinpaikan löydöt ovat tässä suhteessa edelleen seuraavaksi rikkain esiintymä. Koska meripihkaesineet ovat yksittäislöytöjä rakennekerroksista ja kiinteiden muinaisjäänteiden yhteydestä, voidaan niiden avulla myös lopullisesti varmistua siitä, että näinkin rikkaita asuinpaikkoja voi olla. Samalla siirtyy lopullisesti syrjään se esitetty mahdollisuus, että Kierikin saaren asuinpaikan meripihka olisi peräisin kulttuurikerrokseen hajonneista haudoista.

Keraaminen materiaali on keskeiseltä osaltaan Kierikin asbestikeramiikkaa ja on laskennallisesti todettu, että sen eräät astiat ovat maamme oloissa poikkeuksellisen isokokoisia. Ristiriitaa sen kanssa, että ydinalueen ulkopuolelta on muun tyyppistä keramiikkaa, ei ole vielä riittävästi selvitetty. Alueen reunalta on tavattu Suomen toistaiseksi pohjoisin savi-idolin fragmentti.

Muut esinelöydöt ovat vähintään hyvää tasoa ja asuinpaikkalöytöinä tavatut piikeihäänkärki ja reikäkirves vievät typologiaa eteenpäin.

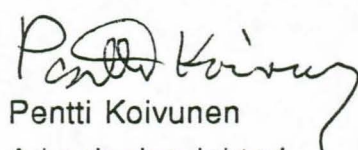
Kiinteistä rakenteista tärkeimmät ovat joko osittain tai kokonaan tutkitut kodanpohjat. Niistä on saatu suhtellisen luotettavasti selville pohjataso

käyttökerroksineen sekä kotapohjien muoto ja koko. Viitteitä eri kotarakennelmien välisistä käytävistä on myös saatu. Myös vallin rakenteeseen liittyviä puukonstruktioita ja mahdollisia järeitä (paalujen ?) tukikiveyksiä on valleilla havaittu. Osittain erittäin hyvin säilyneet liedet ovat todetuissa tapauksissa olleet kotarakennelmien ulkopuolella. Muutamia kotarakennelmien välisiä maahan kaivettuja kapeita rakenteita saattaa arvella saman tapaisiksi arvoituksellisiksi muodostelmiksi kuin Kierikin saarelta on aikaisemmin tavattu. Kodanpohjiin kaivettujen kuoppien tarkoitusta ei tällä hetkellä pysty varmuudella määrittämään, mutta niillä on voinut olla useita funktioita ja osa saattaa olla kotarakennetta nuorempia.

Liedet näyttävät säännöllisesti sijaitsevan kotarakenteiden ulkopuolella, eräissä tapauksissa mereltä katsoen kotarakennelmien takana, "suojanpuolella". Palaneita kiviä on kotarakennelmien sisälläkin, yleensä pintakerroksessa ja ne on tutkittu sekundäärisiksi ainakin kota 17 tapauksessa.

Kaivauksen eräänä arvokkaana tuloksena on pidettävä sitä, että kaksi eri tutkimusryhmää, nimittäin Oulun yliopiston ja museoviraston, ovat pystyneet työskentelemään myönteisessä ja innoittavassa yhteistyössä samalla alueella.

Oulussa, huhtikuun 20. päivänä 1996

Pentti Koivunen
Arkeologian lehtori

Merja Makkonen
Tutkija

LIITTEET:

Kartat:

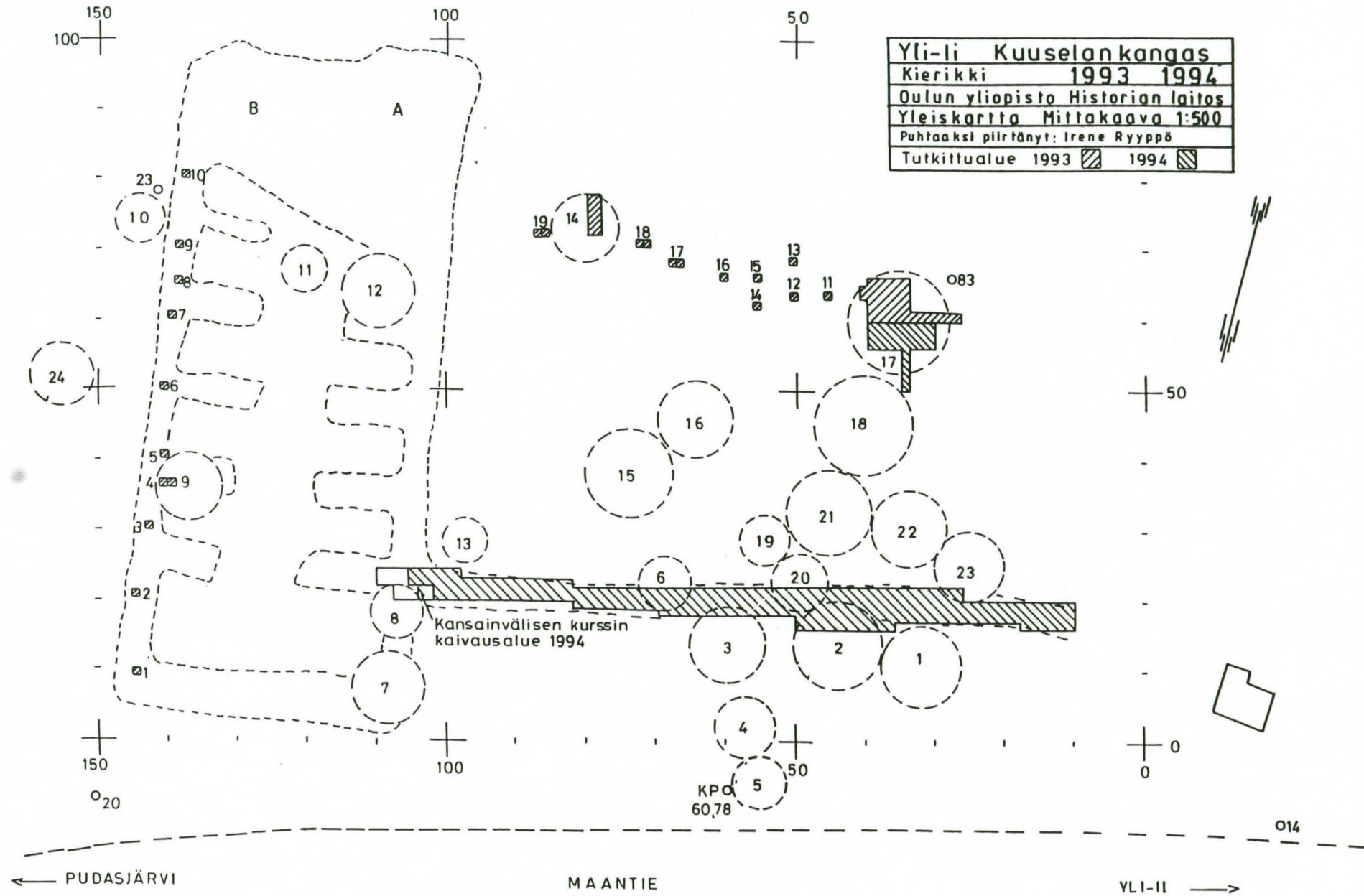
1. Ote peruskartasta 3512 10 Pahkakoski.
2. Yleiskartta 1:500, perustuu osittain kaavamaiseen pohjaan vuodelta -93.
3. Vaaituskartta, kodanpohja n:o 17, pinta- ja pohja-arvot, 1:100
4. Vaaituskartta, "tie", pinta- ja pohja-arvot, 1:100
5. Tasokartta, kodanpohja n:o 17, taso 1, 1:25
6. Tasokartta, kodanpohja n:o 17, taso 2, 1:25
7. Tasokartta, "juova-alue", taso 3, 1:25
8. Tasokartta, "juova-alue", taso 3b, 1:25
9. Tasokartta, "juova-alue", taso 5b, 1:25
10. Tasokartta, "juova-alue", taso 6b, 1:25
11. Tasokartta, kodanpohja n:o 2, taso 2, 1:25
12. Tasokartta, kodanpohja n:o 2, taso10, "paalunsijat", 1:25
13. Tasokartta, kodanpohja n:o 2, taso 5, "hauta", 1:25
14. Tasokartta, kodanpohja n:o 2, taso 4, "riukujen jäänteet", 1:25
15. Tasokartta, taso 3, liedet a,b,c ja d, 1:25
16. Tasokartta, taso 5, "eteinen", 1:25
17. Tasokartta, taso 3, liesi e, 1:25
18. Profiilikartta, kodanpohja n:o 17, x=60, y=26-40, 1:25
19. Profiilikartta, kodanpohja n:o 17, x=58, y=30-40, 1:25
20. Profiilikartta, kodanpohja n:o 17, x=58-50, y=34, 1:25
21. Profiilikartta, kodanpohja n:o 17, likakuoppa, 1:10
22. Profiilikartta, "tien" eteläseinämä, x=22, y=45-64, 1:25
23. Profiilikartta, "tien" eteläseinämä, x=22, y=26-45, 1:25
24. Profiilikartta, "tien" pohjoisseinämä, x=17, y=26-36,1:25
25. Profiilikartta, "tien" pohjoisseinämä, x=16, y=36-50,1:25
26. Profiilikartta, "tien" pohjoisseinämä, x=18, y=50-68, 1:25
27. Profiilikartta, kodanpohjan n:o 2 poikkileikkaus, x=16-22, y=43, 1:25
28. Profiilikartta, "koiran hauta", x=20-22, y=35,27-34,30, 1:10
29. Löytökartta, keramiikan ja palaneen luun levintä "tien" alueella
30. Löytökartta, asbestikeramiikan levintä "tien" alueella
31. Löytökartta, meripihka-, kivilaji- ja piiesineiden levintä "tien" alueella

Kuvaliitteet (paperikopiot dioista) 1 - 40.

Löytöluettelo vuosien 1993 ja 1994 kaivausesineistöstä

Valtionmaa Nauruanoja Nak = + 16' 3451 Valtionmaa Karjala YLI-II IIN KUNTA 26° 00' -16m 00s Nak = +

Yli-II Kuuselankangas		
Kierikki	1993	1994
Oulun yliopisto Historian laitos		
Yleiskartta Mittakaava 1:500		
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö		
Tutkittualue 1993		

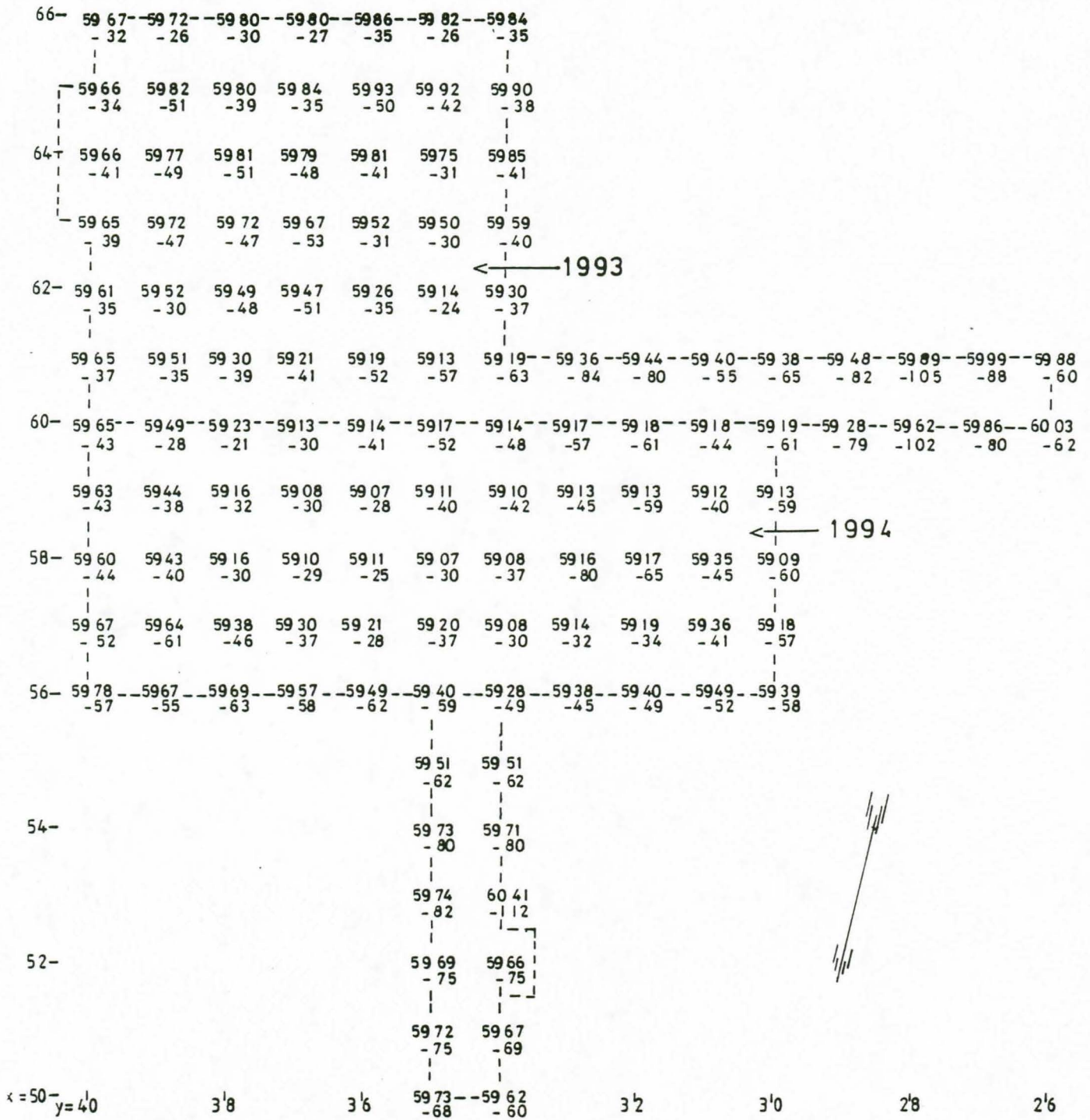
Kansainvälisen kurssin
kaivausalue 1994

KPO
60,78

← PUDASJÄRVI

MAANTIE

YLI-II →

Yli-li Kuuselankangas 93-94	
Kierikki x=50-66 y=26-40	
Oulun yliopisto Historian laitos	
Pinta- ja pohjavaaituskartta	
Kodanpohja 17	Kent.päär Merja Makkonen
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

50	6067 -75	6057 -79	6038 -63	6035 -65	6041 -78	6034 -73	6039 -79
	6055	6046	6040	6031	6034	6029	6034
	-73	-68	-73	-65	-75	-73	-81
	6028	6024	6043	6030	6029	6037	6031
	-58	-55	-79	-68	-69	-78	-73
	6011	6005	6036	6023	6022	6022	6040
	-60	-53	-85	-72	-70	-58	-73
	5998	5998	6036	6022	6026	6027	6038
	-48	-45	-85	-70	-81	-64	-73
	5992	5997	6035	6024	6022	6026	6027
	-33	-43	-109	-78	-77	-64	-65
	5986	5993	6026	6025	6024	6027	6025
	-32	-39	-111	-68	-72	-67	-64
	5992	5990	6024	6028	6035	6036	6047
	-31	-29	-69	-71	-74	-74	-85
	5998	6012	6027	6030	6036	6043	6058
	-26	-49	-61	-66	-73	-73	-98
	6017	6020	6023	6032	6038	6043	6063
40	-47	-50	-57	-67	-75	-65	-102
	6021	6036	6027	6035	6037	6041	6071
	-58	-77	-67	-74	-81	-83	-111
	6035	6036	6031	6032	6031	6031	6079
	-73	-75	-65	-66	-76	-71	-122
	6030	6050	6035	6027	6027	6029	6082
	-69	-88	-75	-65	-73	-74	-125
	6036	6067	6036	6026	6030	6025	6080
	-75	-104	-73	-63	-71	-70	-123
	6042	6039	6037	6028	6021	6025	6078
	-62	-62	-56	-49	-54	-54	-101
	6046	6068	6037	6028	6023	6029	6074
	-91	-65	-56	-53	-58	-58	-104
	6042	6063	6037	6022	6034	6030	6066
	-81	-63	-49	-59	-72	-87	
	6044	6039	6040	6022	6034	6030	6050
	-57	-59	-48	-64	-58	-68	
	6034	6063	6037	6027	6028	6031	6025
	-77	-55	-52	-56	-58	-43	
	6055	6049	6038	6038	6030	6029	6020
	-64	-68	-62	-96	-94	-85	
30	6056	6051	6034	6028	6034	6023	6016
	-64	-55	-47	-96	-87	-80	
	6053	6051	6034	6039	6032	6022	6016
	-65	-48	-51	-99	-87	-82	
	6050	6043	6029	6029	6036	6026	6013
	-56	-44	-44	-100	-91	-75	
	6052	6039	6026	6028	6037	6035	6024
	-55	-43	-46	-89	-97	-86	
	6044	6035	6034	6024	6036	6043	6041
	-54	-54	-45	-53			
	6042	6022	6019	6023	6033	6051	6054
	-43	-41	-46	-49			
	6043	6026	6017	6023	6029	6042	6050
	-52	-42	-48	-52			
	6036	6023	6015	6018	6027	6048	6056
	-48	-40	-45	-48			
	6032	6021	6016	6030	6021	6030	6037
	-48	-45	-56	-41			
	6024	6019	6015	6018	6023		5990
	-46	-46	-43	-44	6048		
20	6022	6020	6022	6021	6024		
	-49	-51	-45	-46			
	6021	6018	6016	6018	6026		
	-40	-46	-45	-47	-47		
	6015	6017	6017	6020	6028		
	-35	-44	-44	-48	-48		
	6023	6016	6020	6020	6028		
	-44	-41	-45	-45	-47		
	6038	6024	6023	6024	6028		
	-62	-49	-49	-48	-44		
	6043	6029	6030	6029	6030		
	-60	-51	-53	-49	-47		
	6036	6032	6031	6028	6021		
	-55	-51	-53	-53	-41		
	6037	6050	6034	6026	6027		
	-51	-69	-53	-48	-46		
	6036	6029	6027	6027	6028		
	-48	-50	-49	-48	-49		
	6018	6024	6019	6018	6021		
	-37	-47	-41	-39	-40		

Y=10
X=16 18 20

90	6082	6090	6072	6067	6069
	6090	6094	6083	6068	6069
	6085	6082	6080	6067	6066
	6077	6083	6075	6071	6067
	6088	6079	6067	6067	6067
	6091	6083	6067	6071	6069
	6088	6079	6071	6072	6070
	6084	6076	6062	6072	6070
	6081	6073	6072	6070	6062
	6087	6076	6072	6070	6063
80	6094	6066	6066	6066	6054
	6083	6052	6058	6061	6051
	6093	6053	6052	6053	6048
	6086	6048	6045	6047	6046
	6088	6048	6044	6048	6043
	6080	6041	6036	6036	6036
	6032	6032	6039	6039	6032
	6052	6042	6038	6039	6036
	6050	6046	6041	6040	6038
	6050	6046	6041	6040	6038
70	6055	6052	6047	6049	6049
	6063	6059	6049	6045	6049
	-48	-49	-41	-38	-44
	6062	6058	6052	6044	6054
	-45	-57	-45	-42	-47
	6088	6060	6053	6059	6060
	-74	-49	-45	-57	-51
	6072	6064	6059	6059	6052
	-64	-61	-58	-63	-50
	6064	6066	6058	6056	6056
	-60	-63	-57	-44	-34
	6093	6064	6059	6061	6038
	6082	6066	6062	6058	6052
	-82		-55		
	6072	6060	6056	6056	6057
	6068	6053	6042	6051	6056
	-61		-45		
	6064	6045	6047	6047	6058
	-84		-91		
	6062	6045	6042	6048	6054
					-95
	6061	6042	6043	6041	6046
		-87		-84	
	6036	6037	6036	6035	6038
	6052	6040	6043	6028	6028
		-85		-74	
	6045	6031	6036	6028	6042
	-84	-60	-63	-57	-71
	6041	6032	6043	6033	6035
	-70	-61	-75	-66	-65
	6039	6036	6043	6039	6036
	-67	-64	-79	-72	-70
	6041	6039	6041	6037	6035
	-68	-58	-69	-73	-70
	6036	6036	6039	6034	6031
	-61	-65	-79	-59	-67

Y=50
X=18 20 22

107	6097	6101	6073	6077	6079	6065	6068
	6096	6094	6084	6073	6071	6068	6070
	6099	6092	6107	6072	6070	6070	6073
	6096	6096	6105	6093	6067		
	6099	6105	6086	6067	6066		
	6098	6164	6084	6069	6064		
	6092	6094	6090	6061	6056		
100	6088	6101	6075	6064	6060		
	6092	6103	6066	6055	6067		
	6093	6090	6070	6065	6068		
	6086	6074	6070	6068	6069		
	6094	6090	6070	6067	6066		
	6103	6091	6073	6066	6065		
	6087	6086	6093	6066	6069		
	6081	6093	6076	6067	6065		
	6089	6087	6079	6067	6067		
	6082	6090	6072	6067	6069		

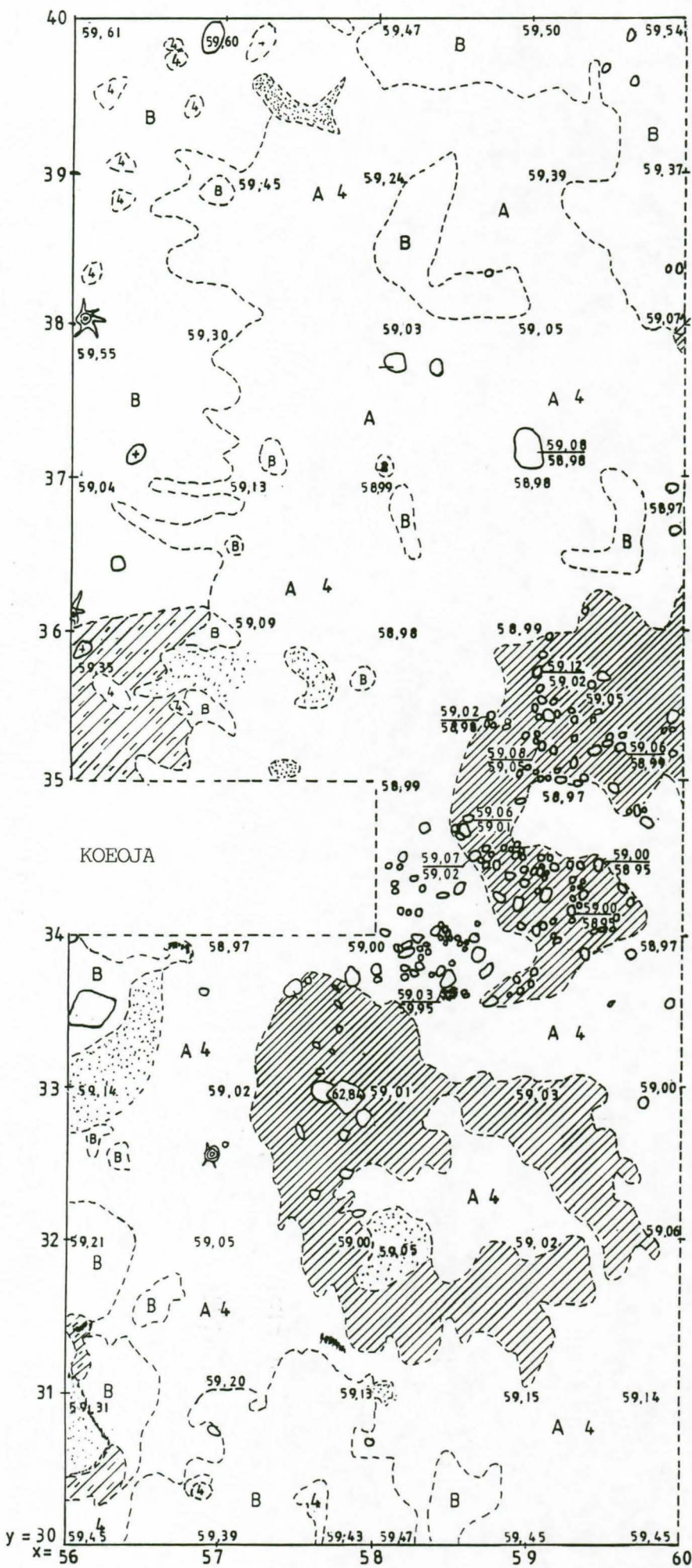
Y=90
X=18 20 22

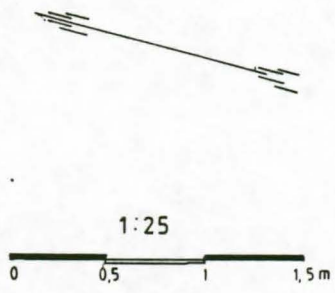
60,56 = pinta
-34 = pohja arvo

0 1 5m

Yli-li Kuuselankangas 1994	
Kierikki x=16-22 y=10-107	
Oulun yliopisto Historian laitos	
Vaaituskartta Mittakaava 1:100	
Kenttäpiirros. Tatu Laitinen	
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

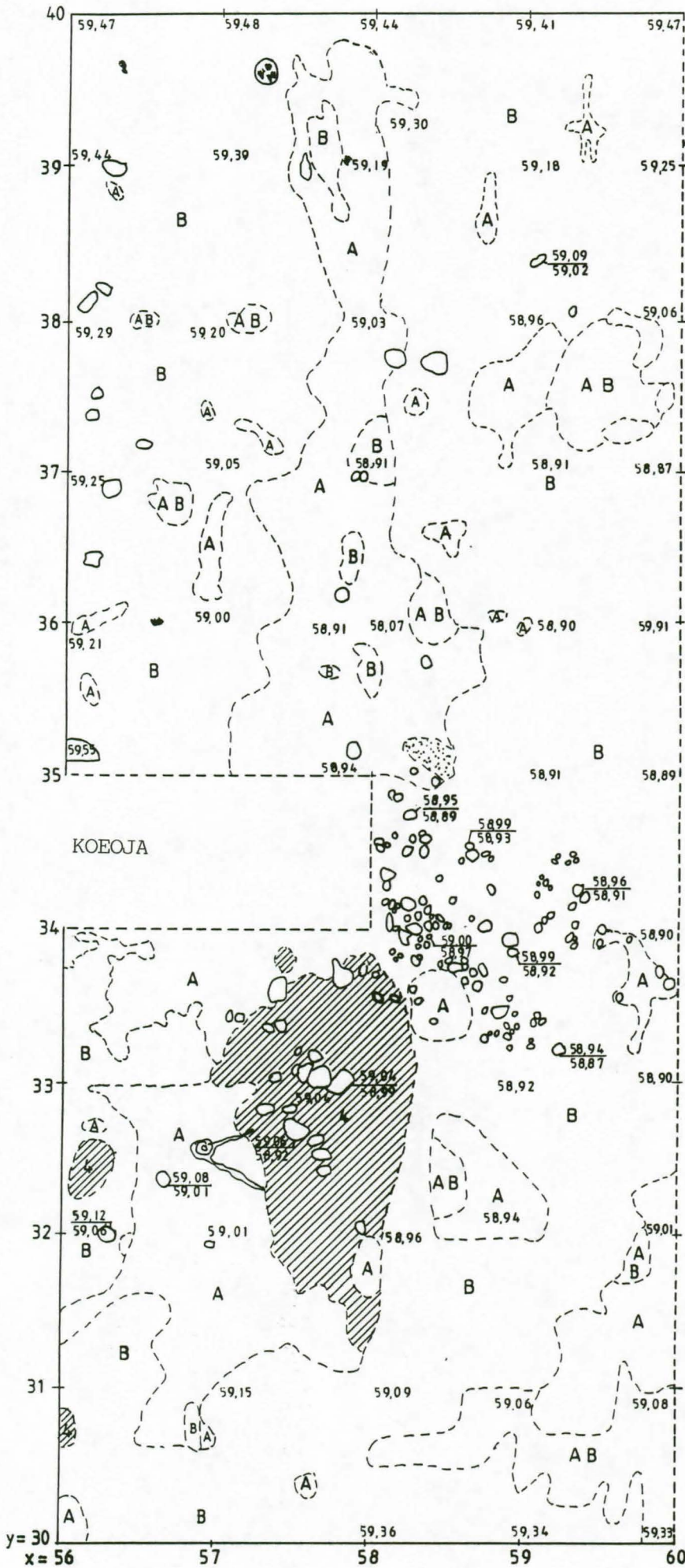
- A huuhtoutunut
- B rikastunut
- 4 hiekka
- [stippled pattern] nokimaa
- [diagonal lines] likamaa (kellert.)
- [arrow symbol] hiili
- [circle with cross] palanut kivi
- [circle] kivi
- [star symbol] kanto

YLI-II 1994
Kuuselankangas
Kierikki Kodanpohja 17
Oulun yliopisto Historian laitos
Tasokartta 1 taso
Kenttäpiirros: Mari Mäki-Petäys
Tatu Laitinen Sami Kesti
Puhtipiirt. Irene Ryyppö

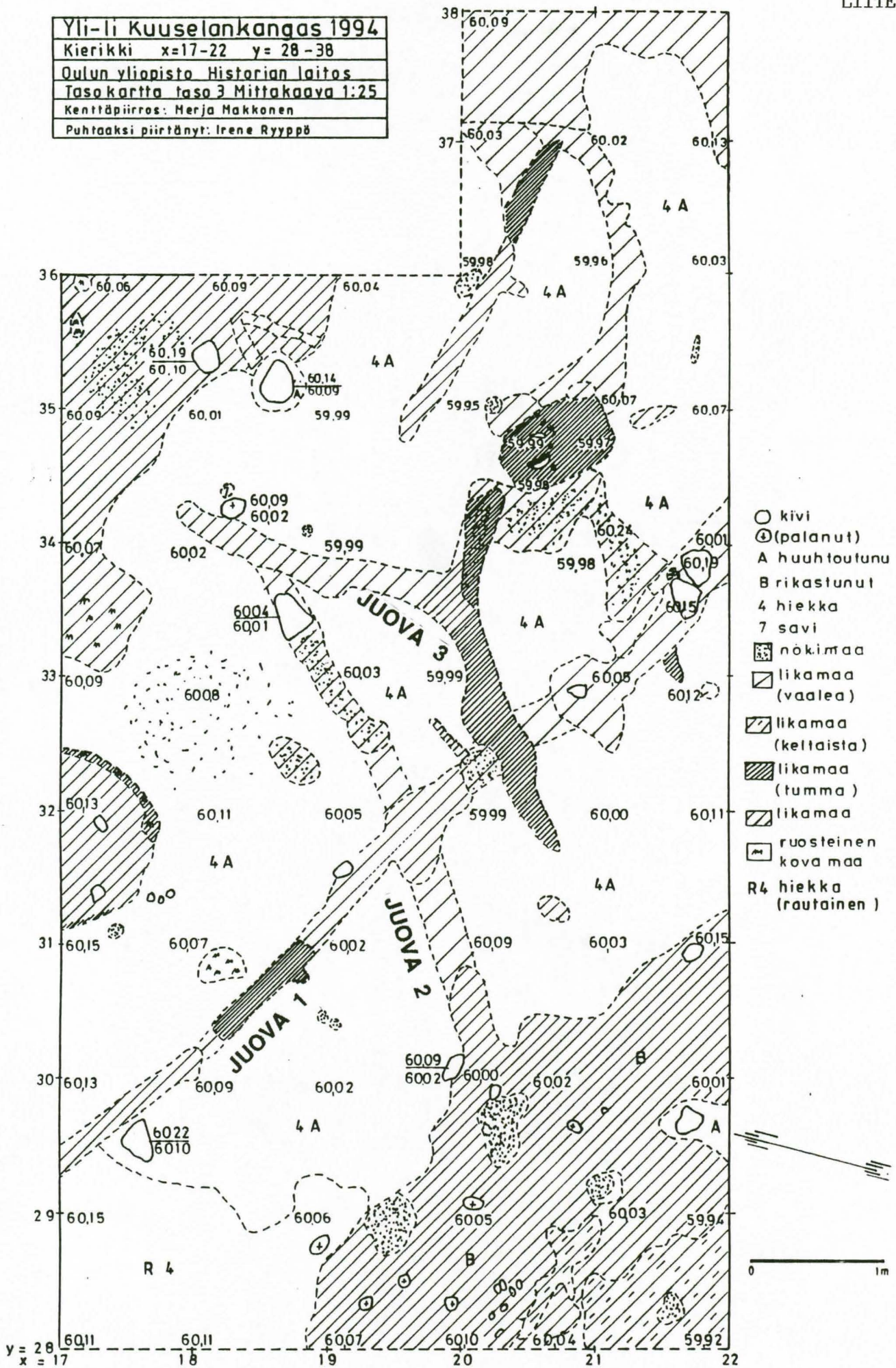
KOEOJA

y = 30
x = 56

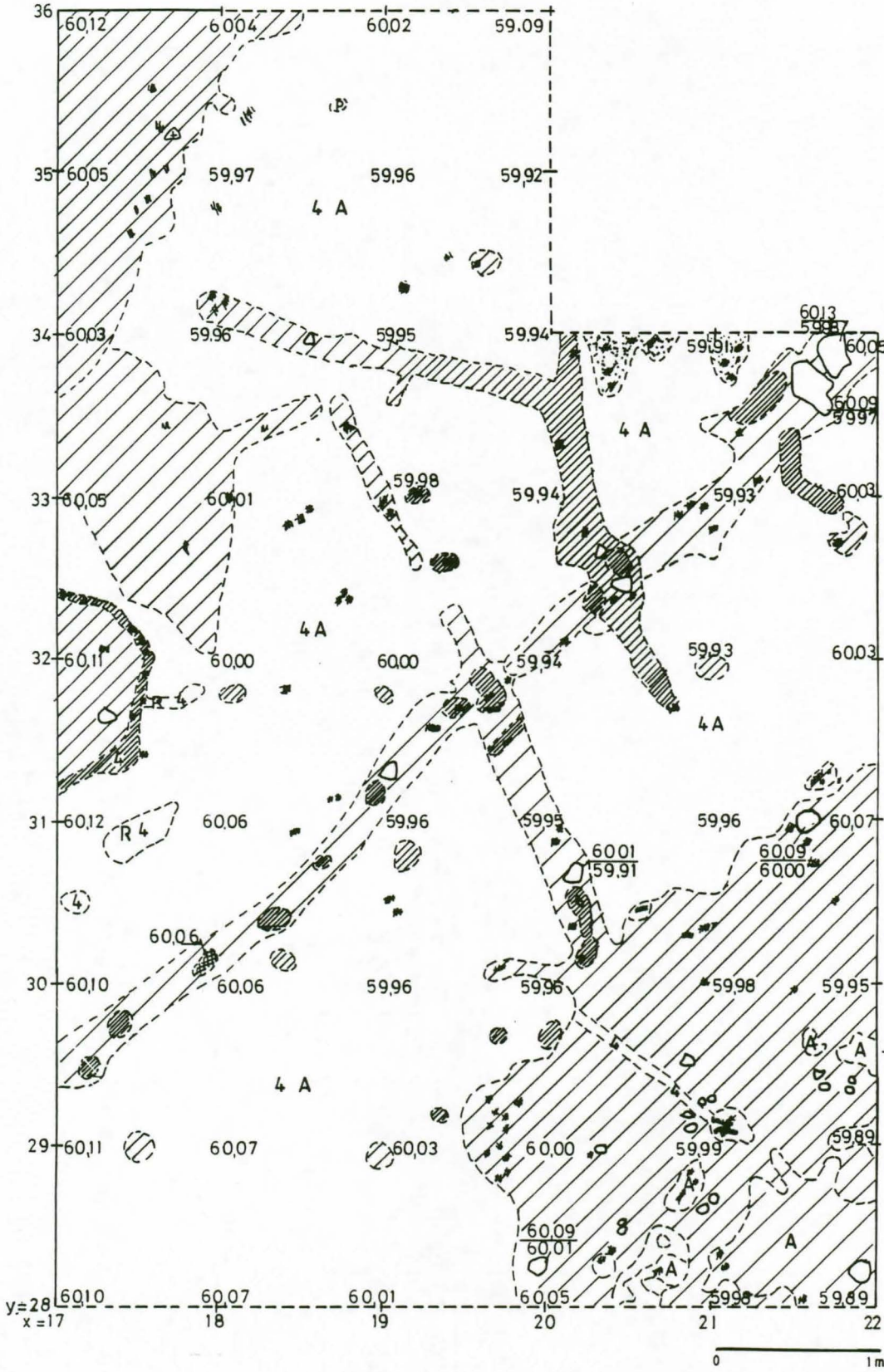
YLI-II	1994
Kuuselan kangas	
Kierikki Kodanpohja 17	
Oulun yliopisto Historian laitos	
Tasokartta 2 taso	
Kenttäpiirros: Mari Mäki-Petäys	
Tatu Laitinen Sami Kesti	
Puhtraaksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

Yli-li Kuuselankangas 1994
 Kierikki x=17-22 y= 28-38
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Tasokartta taso 3 Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Merja Makkonen
 Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

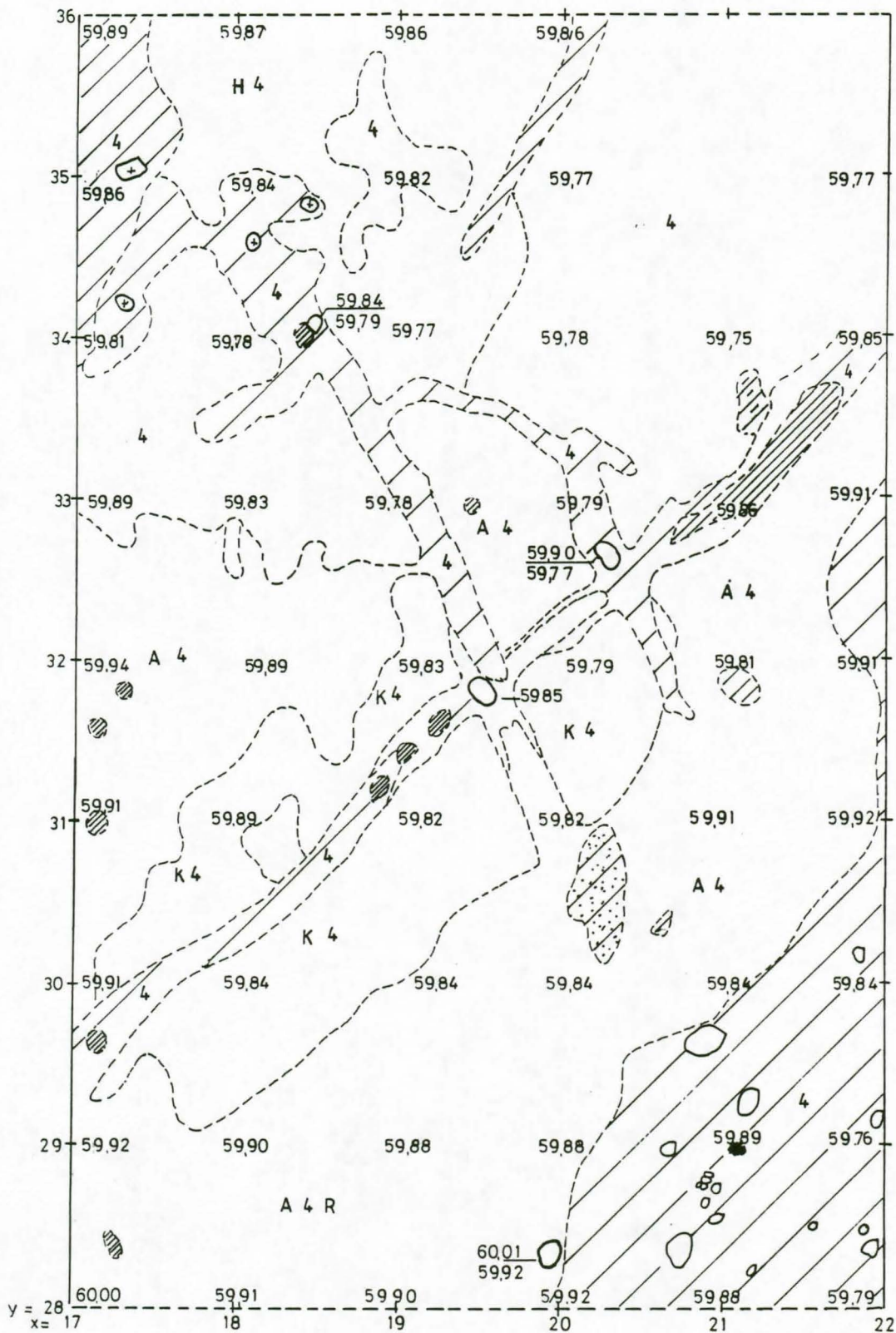
- kivi
- ⊕ (palanut)
- A huuhtoutunu
- B rikastunut
- 4 hiekka
- 7 savi
- ☒ nokimaa
- ☒ likamaa (vaalea)
- ☒ likamaa (keltaista)
- ☒ likamaa (tumma)
- ☒ likamaa
- ☒ ruosteinen kova maa
- R4 hiekka (rautainen)

0 1m

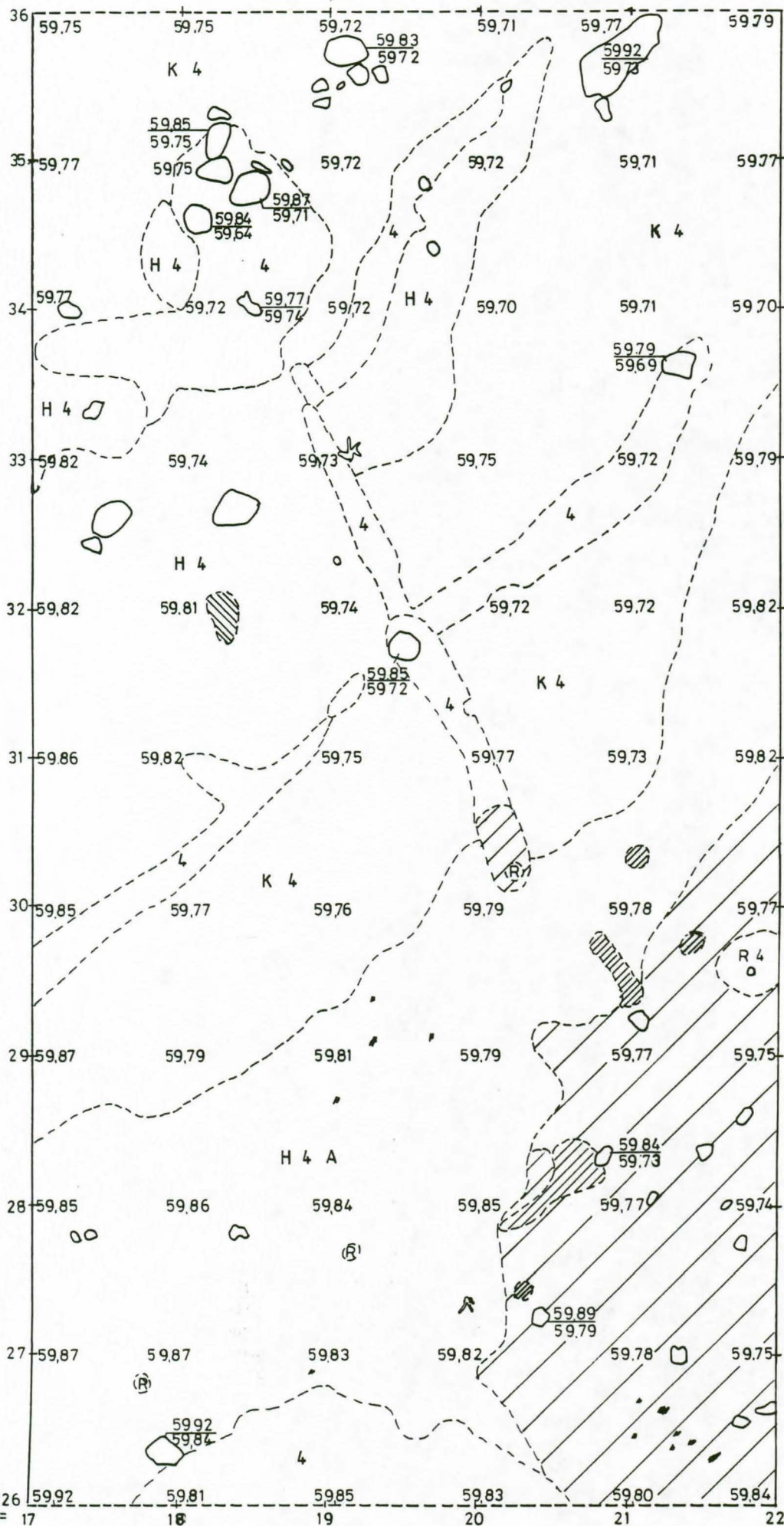
- A huhtoutunut
- R rautahiekka
- 4 hiekka
- P palanut hiekka
- ▨ likamaa (tummanruskea)
- ▩ likamaa
- * hiili
- ▣ noki maa

Yli-li Kuuselankangas 1994
 Kierikki x= 17 - 22 y= 28 - 36
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Tasokartta taso 3b Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Heli Heindäho
 Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

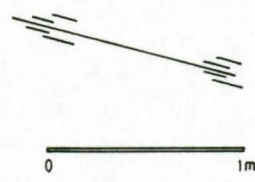

A huuhtoutunut	K karkea
4 hiekka	H hieno
▨ likamaa (tumma)	R ruosteinen
▩ likamaa (vaalea)	
▧ nokimaa	
■ hiili	
⊕ kivi (palanut)	

Yli-li Kuuselankangas 1994
 Kierikki x=17-22 y=28-36
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Tasokartta taso 5b Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Juha Tihinen
 Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

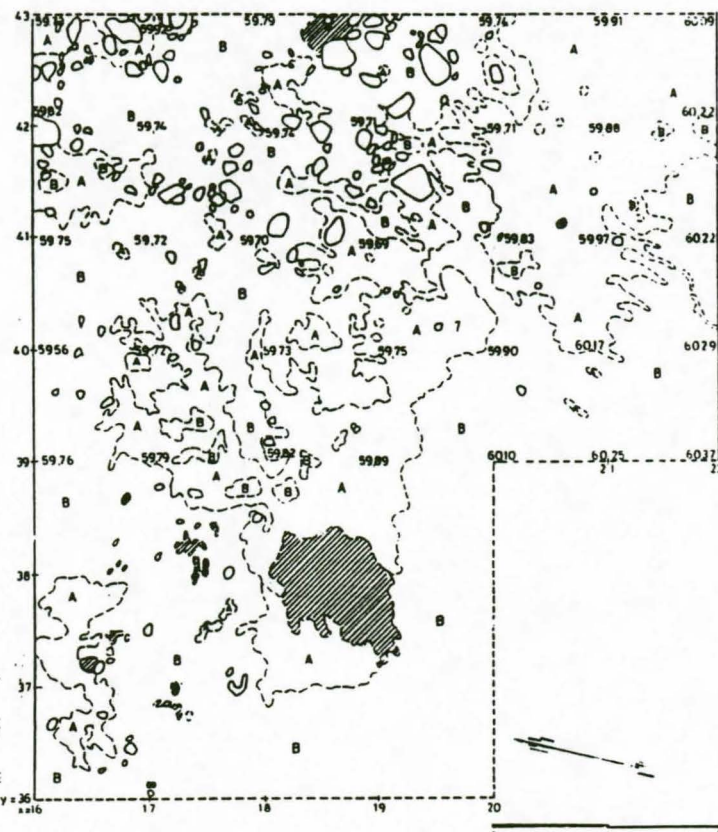
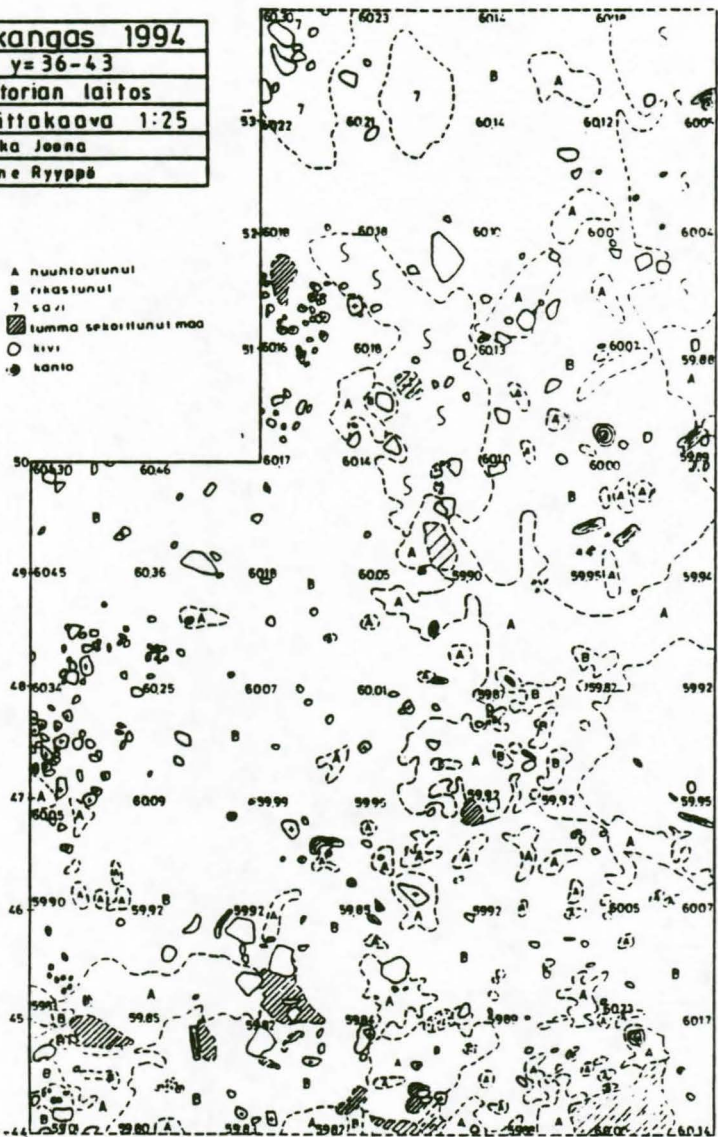
- kivi
- A huuhtoutunut
- 4 hiekka
- H hieno
- K karkea
- R ruosteinen
- * hiili
- ✕ juuria
- ▨ likamaa (tumma)
- ▩ likamaa (vaalea)
- ▤ punamulta maa

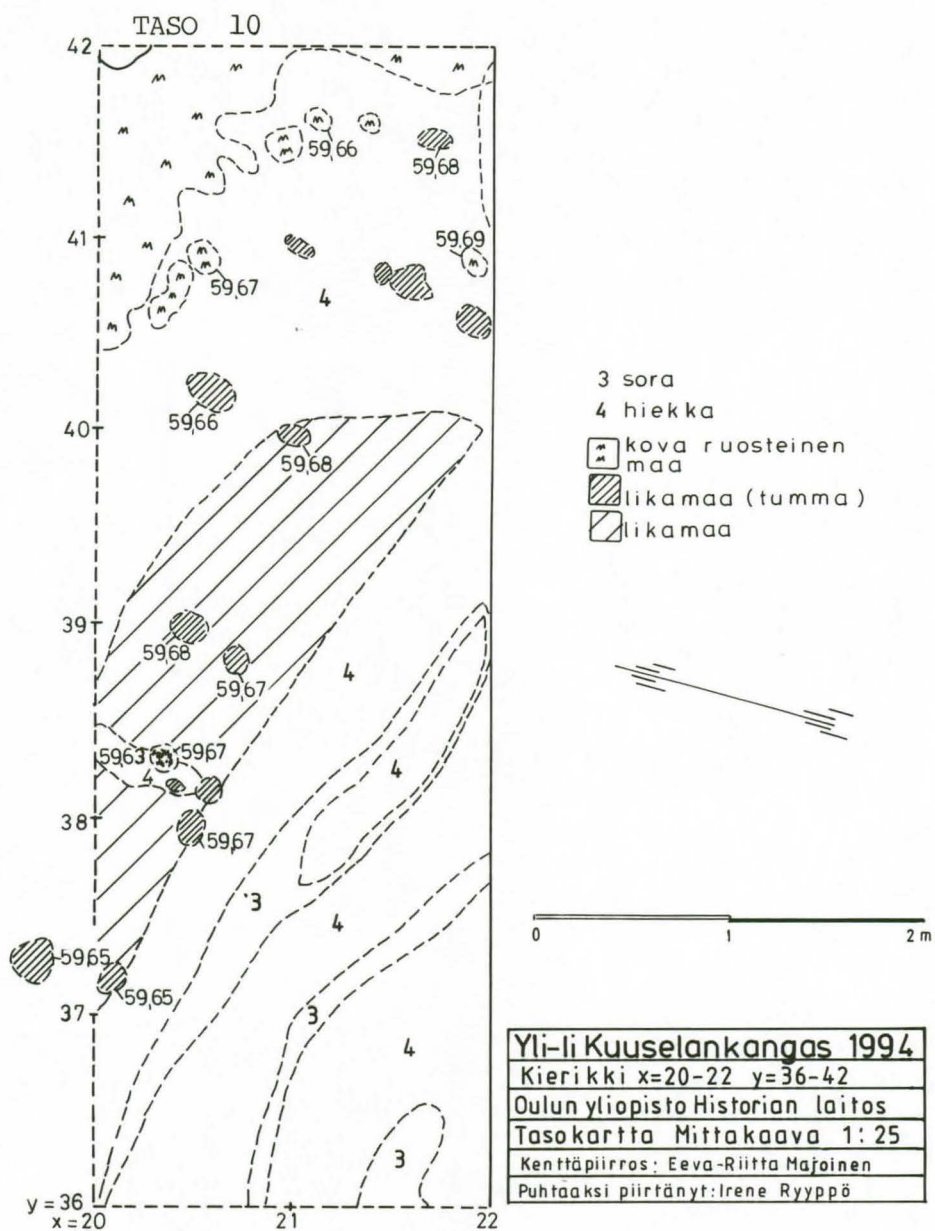

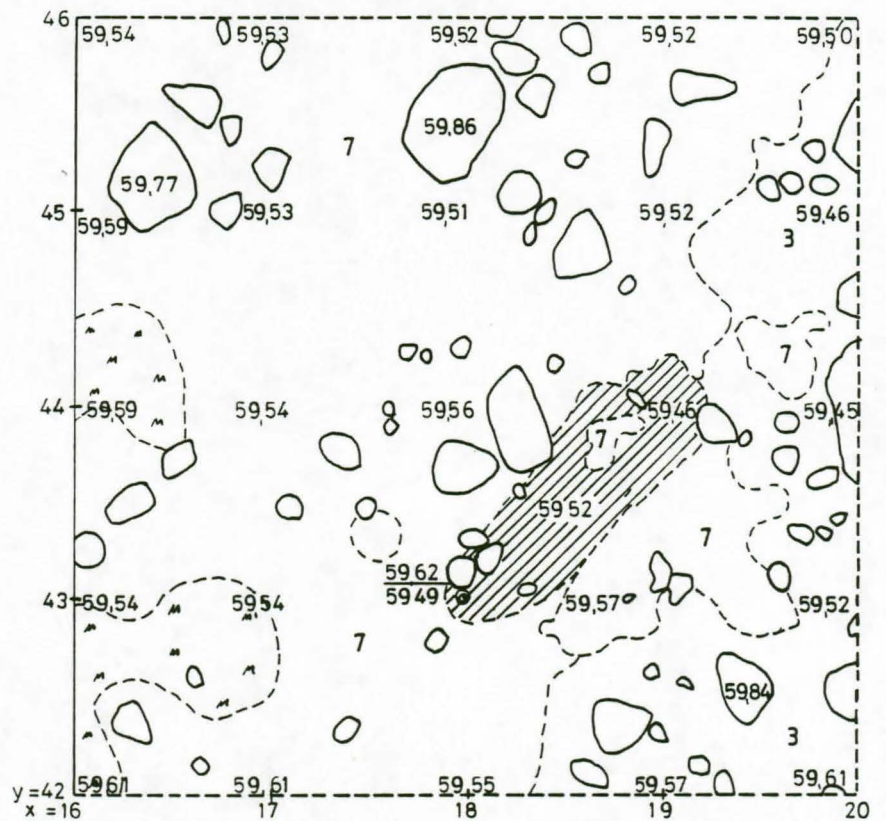
Yli-li	1994
Kuuselan kangas	
Kierikkä x=17-22 y=26-36	
Oulun yliopisto Historian laitos	
Tasokartta taso 6b	
Mittakaava 1:25	
Kenttäpiirros: Soja Pöppönen	
Puhuttaa ksi piirtänyt: Irene Ryyppö	

Yli-li Kuuselankangas 1994
 Kierikki x=16-22 y=36-43
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Tasokartta taso 2 Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Juhana-Pekka Joona
 Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

- liikkuma (keltainen)
- liikkuma
- tumma sekoitunut maa
- kanto puu
- kivi
- palanut kivi
- nekima

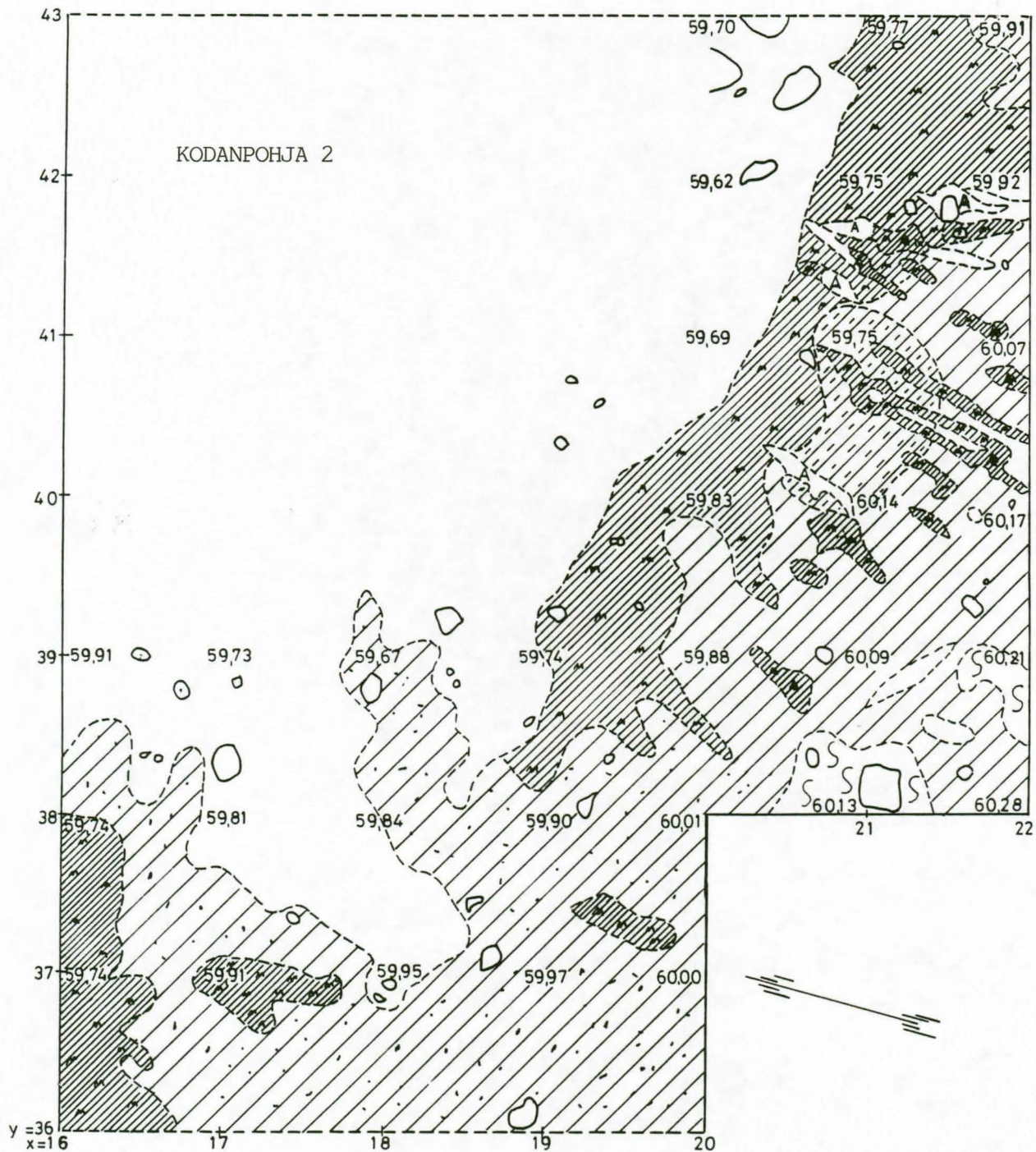

- kivi
- 3 sora
- 7 savi
- ▨ likamaa
- ⊠ kova ruosteinen maa

0 1 2m

Yli-li Kuuselankangas 1994
Kierikki x=16- 20 y= 42- 46
Oulun yliopisto Historian laitos
Tasokartta taso 5 Mittakaava 1:25
Kenttäpiirros: Merja Makkonen
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

- kivi
- A huuhtoutunut
- ▨ likamaa
- ▩ likamaa (tumma)
- ▧ likamaa (keltainen)
- ▦ kova ruosteinen maa
- ▤ nokimaa
- S koneen jälkiä

0 1 2m

Yli-li Kuuselankangas 1994
Kierikki x=16-22 y=36-43
Oulun yliopisto. Historian laitos
Tasokartta taso 4 Mittakaava 1:25
Kenntäpiirros: Merja Makkonen
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

Yli-li Kuuselankangas 1994

Kierikki x=16-22 y=44-54

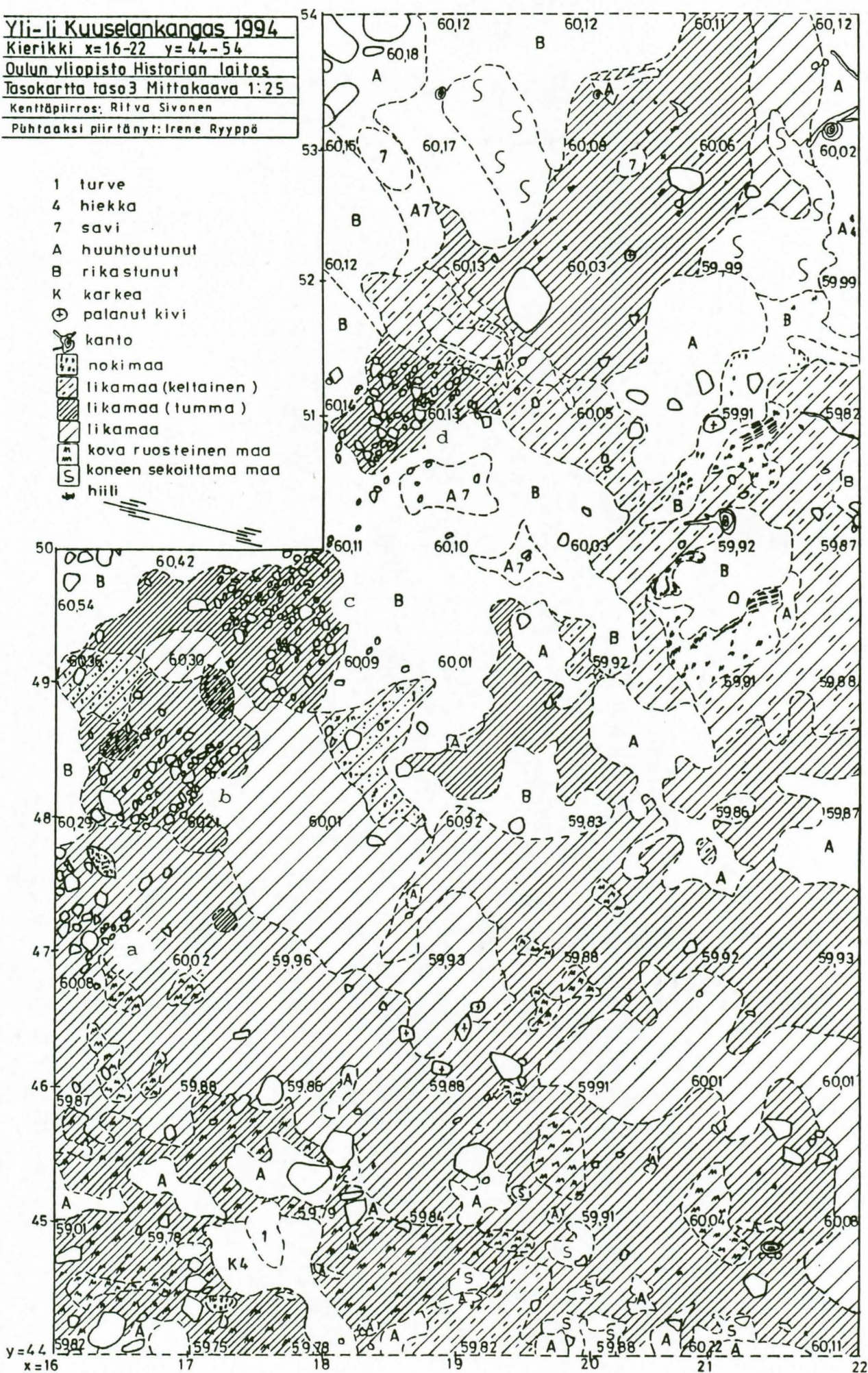
Oulun yliopisto Historian laitos

Tasokartta taso3 Mittakaava 1:25

Kenttäpiirros: Ritva Sivonen

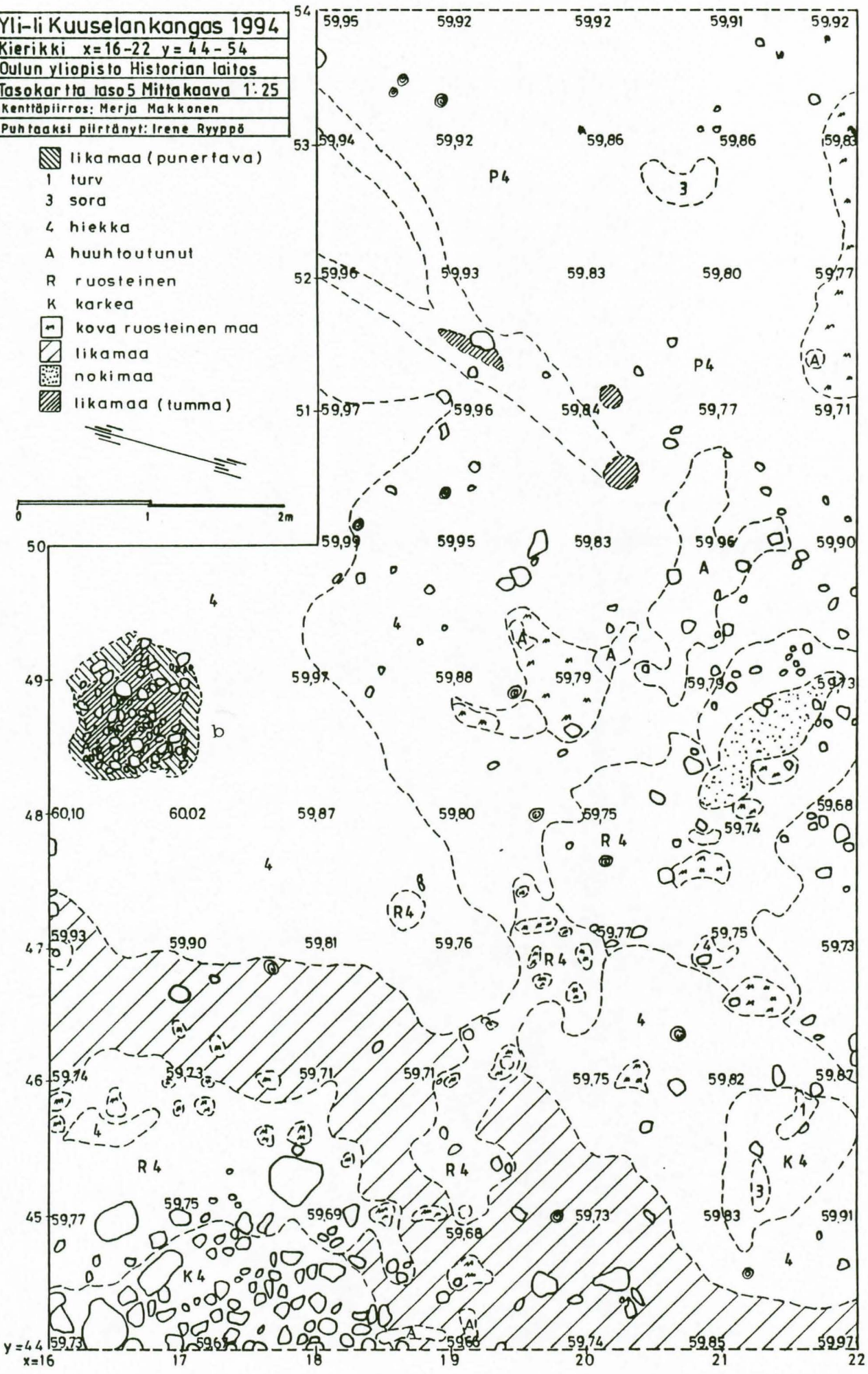
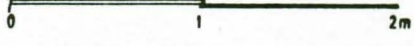
Pöytäkaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

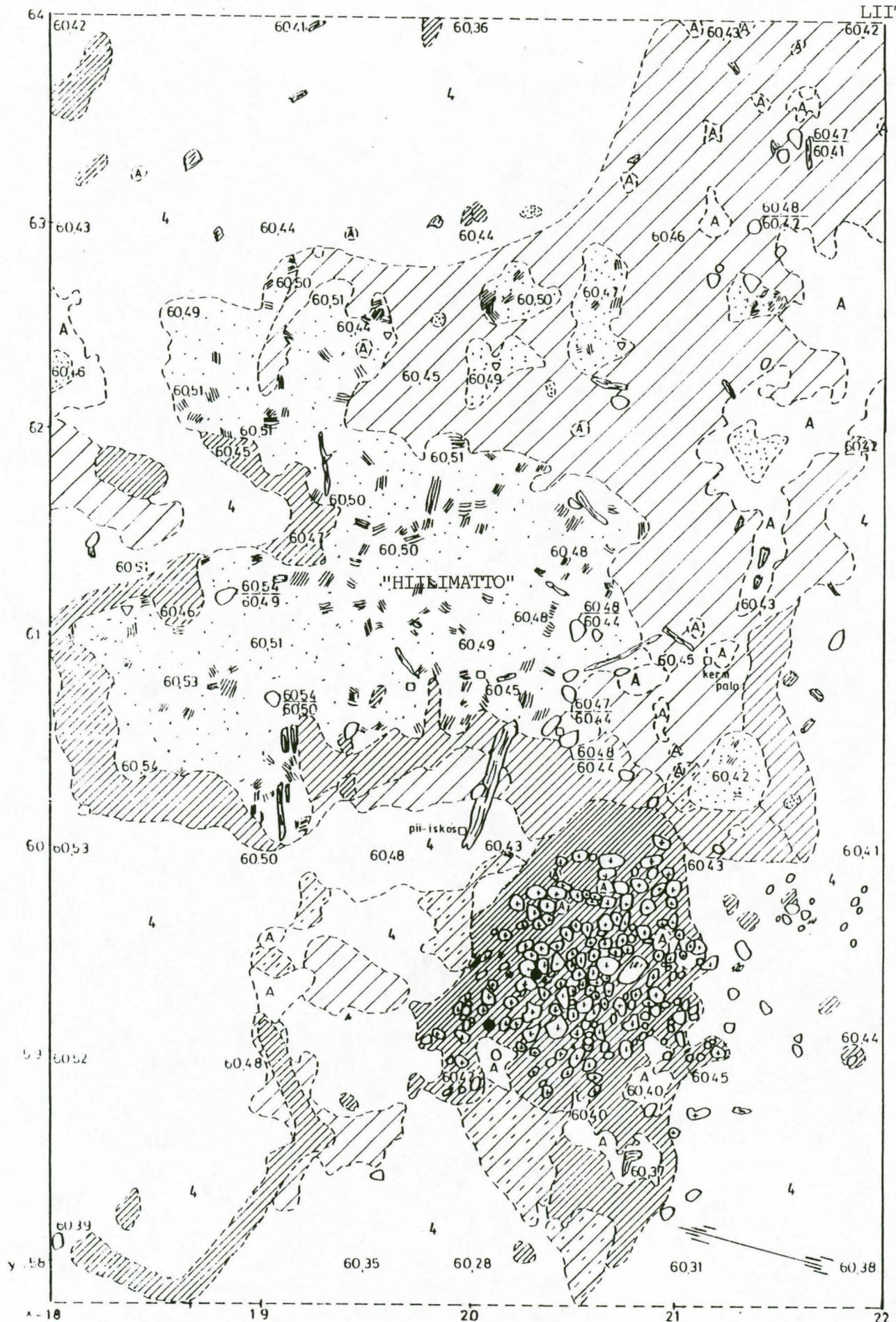
- 1 turve
 4 hiekka
 7 savi
 A huuhtoutunut
 B rikastunut
 K karkea
 ⊕ palanut kivi
 ☉ kanto
 ☼ nokimaa
 ▨ likamaa (keltainen)
 ▩ likamaa (tumma)
 ▪ likamaa
 ▫ kova ruosteinen maa
 ⊞ koneen sekoittama maa
 ⊞ hiili

Yli-li Kuuselankangas 1994
 Kierikki x=16-22 y= 44-54
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Tasokartta laso5 Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Merja Makkonen
 Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

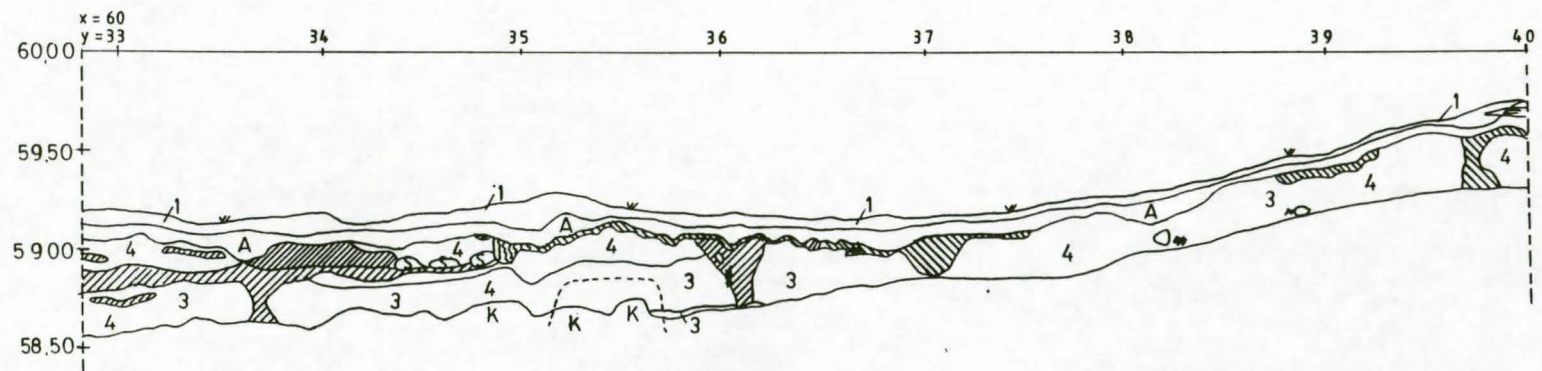
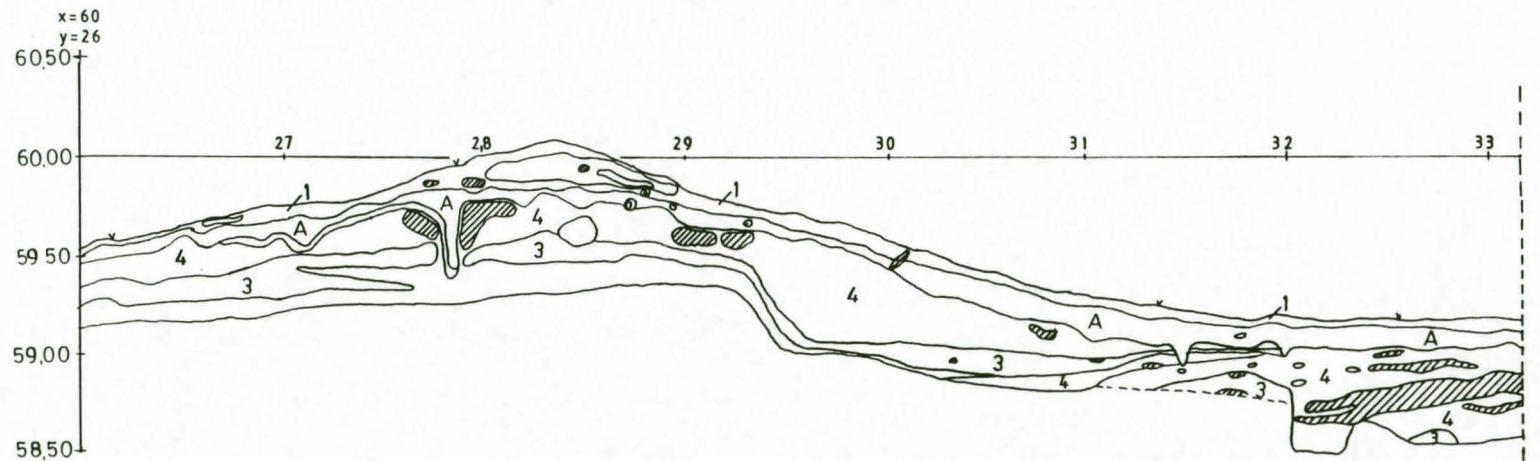
- lika maa (punertava)
- 1 turv
- 3 sora
- 4 hiekka
- A huuhtoutunut
- R ruosteinen
- K karkea
- kova ruosteinen maa
- likamaa
- nokimaa
- likamaa (tumma)

- 4 hiekka
- A huuhtoutunut
- nokimaa
- ▨ liikkamaa (keltainen)
- ▩ liikkamaa (tumma)
- ▧ liikkamaa
- ⊕ palanut kivi
- meripihkaesine
- ⊖ palanut puu
- hielen suunta

Yli-li Kuuselankangas 1994
 Kierikki x=18-22 y=58-64
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Tasokartta laso 3 Mittakaava
 Kenttäpiirros: Eija Ojanlatva
 Pihtauspiirtänyt: Irene Ryyppö

0 1 2m

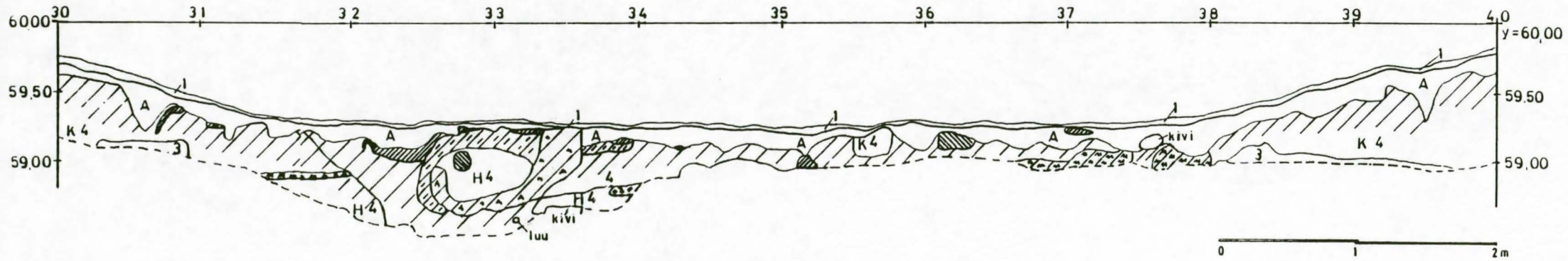
- 1 turve
- 3 sora
- 4 hiekka
- K kivi
- ▨ likamaa
- ~ hiili
- ⋈ juuri
- ▩ tumma puner tava maa

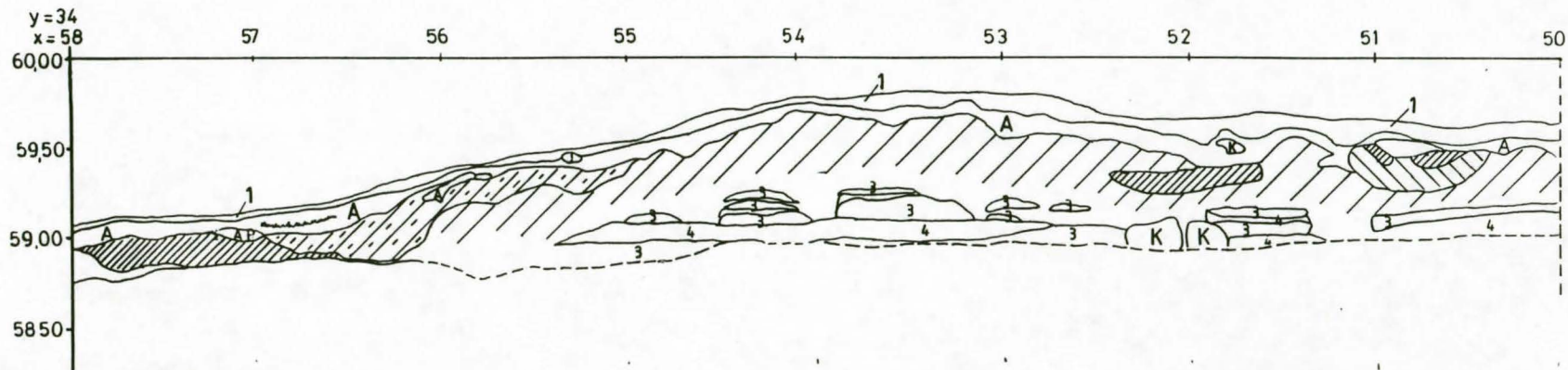
Yli-li Kuuselankangas 1993
OULUN YLIOPISTO Historian laitos
Kierikki Kodanpohja 17 x=60 y=26-40
Profiilikartta Mittakaava 1: 25
Kenttäpiirros: Minna Koivikko
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

1 turve
 3 sora
 4 hiekka
 K karkea
 H nieno
 A huuhtoutunut

likamaa
 likamaa (lumma)
 kova ruosteinen
 likamaa (keltainen)
 punainen maa
 hiili

Yli-Ii Kuuselan kangas 1994
Kierikki x=58 y=30-40
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiili kartta Mittakaava 1:25
Kenttäpiirros: Minna Kauppi
Puhutaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

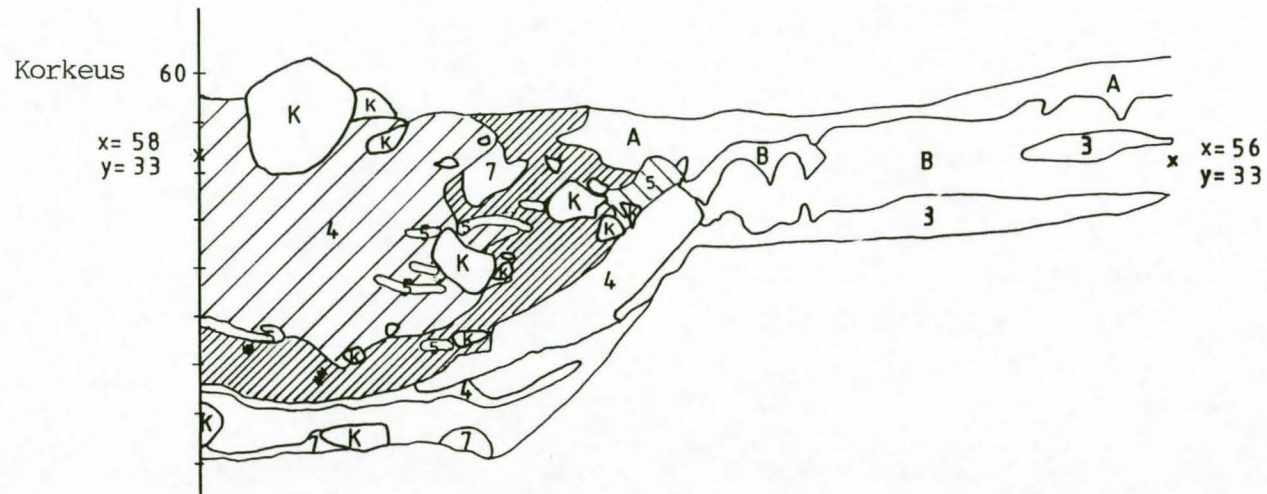

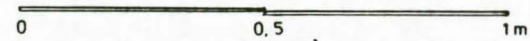
- 1 turve
- 3 sora
- 4 hiekkä
- A huuhtoutunut
- P palanut
- (K) kivi
- likamaa
- likamaa (tumma)
- likamaa (keltainen)
- punertava maa
- - - niili

Yli-li Kuuselankangas 1994
Kierikki x=58-50 y=34
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiilikartta Mittakaava 1:25
Kenttäpiirros: Mari Mäki-Petäys Sami Kesti
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

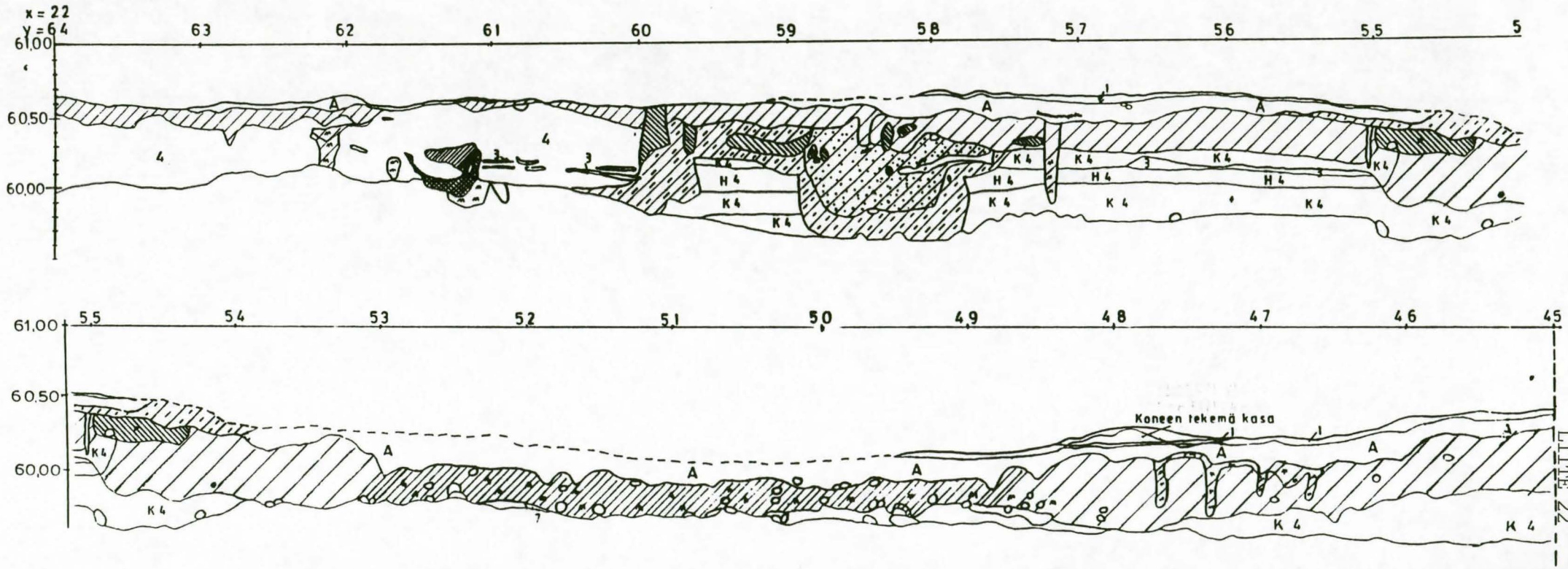
Ⓚ kivi	nokimaa
3 sora	likamaa (tumma)
4 karkea hiekka	likamaa (punertava)
5 hieno hiekka	likamaa
7 savi	
A huuhtoutunut	
B rikastunut	

Yli-Ii Kuuselankangas 1994
Kierikki Kodanpohja 17
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiilikartta Mittakaava 1:10
Kenttäpiirros: Heli Heinäaho
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

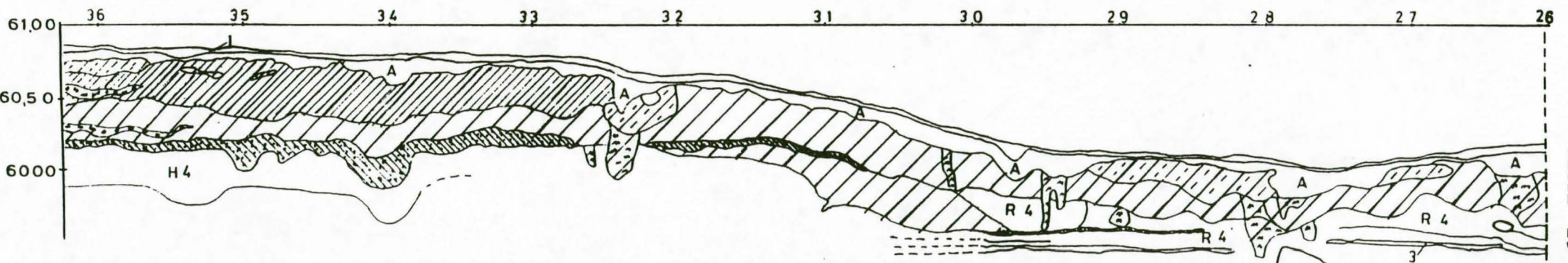
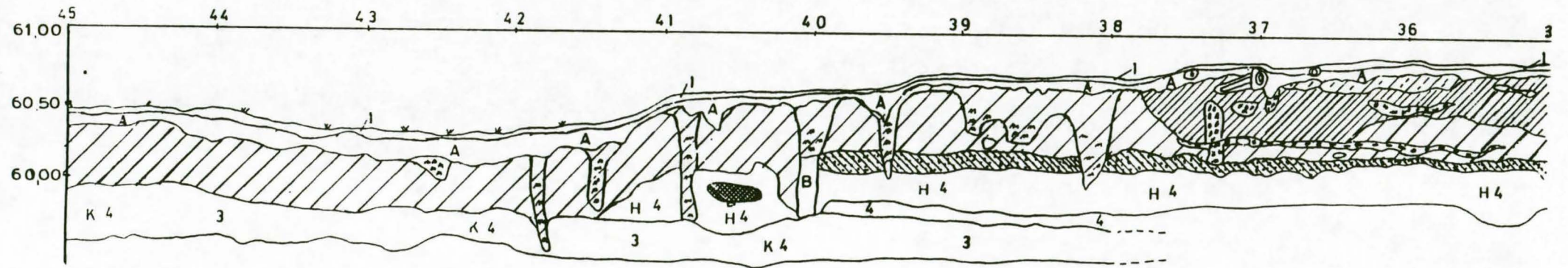
	oransiksi värjäytynyt maa		kivi
	likamaa (kellertävä)		hiili
	likamaa (tumma)		A huuhtoutunut
	likamaa		B rikastunut
	nokimaa		1 turve
	punamulta		3 sora
	kova ruosteinen maa		4 hiekka
	R rautahiekka		H hieno
			K korkea

Yli-li Kuuselan kangas 1994
Kierikki Profiili x=22 y= 45- 64
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiilikartta Mittakaava 1:25
Kenttäpiirros: Merja Makkonen Sirpa Älho
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

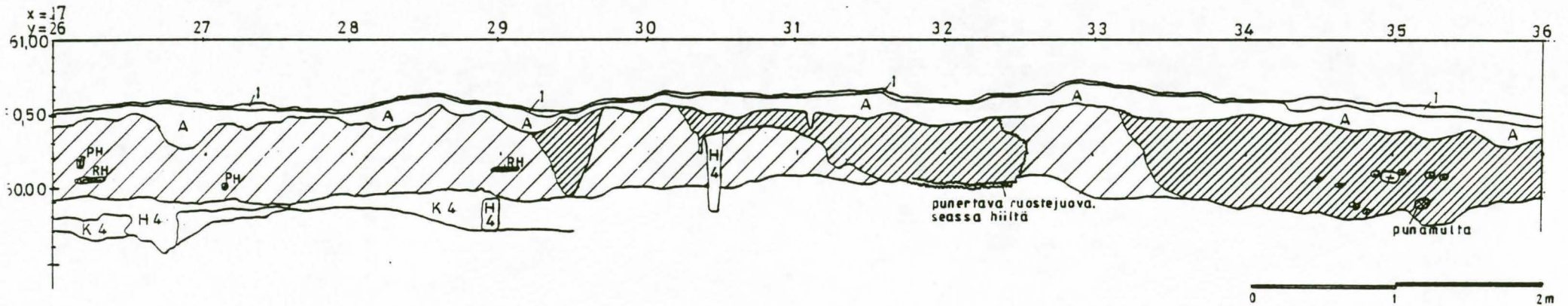
	ounaiseksi värjäytynyt maa		kivi
	likamaa (kellertävä)		hiili
	likamaa (tumma)		A huuhtoutunut
	likamaa		B rikastunut
	likamaa		1 turve
	nokimaa		3 sora
	punamulta		4 hiekka
	kova ruosteinen maa		H hieno
	R rautahiekka		K karkea

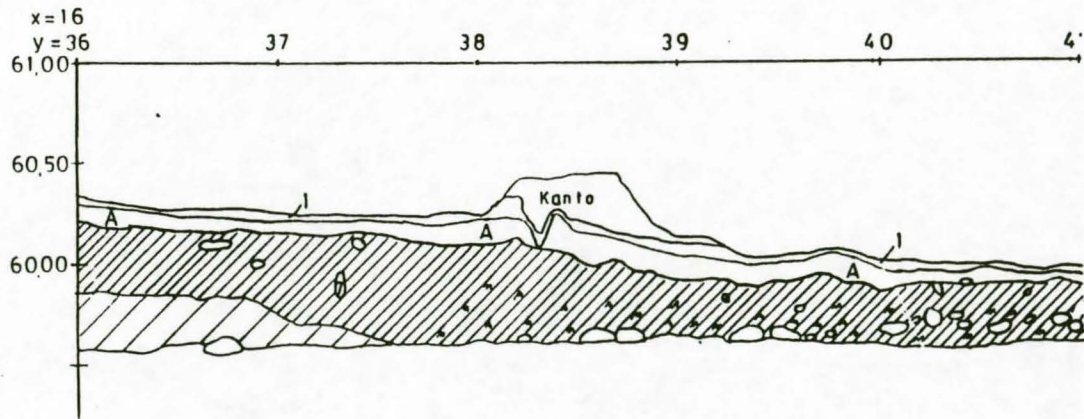
Yli-li Kuuselan kangas 1994
 Kierikki Profiili x=22 y=26-45
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Profiilikartta Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Merja Makkonen Sirpa Alho
 Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

Yli-li Kuuselankangas 1993
 Kierikki x=17 y=26-36
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Profiilikartta Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Kari Viitala
 Puhtaa ksi piirtänyt: Irene Ryyppö

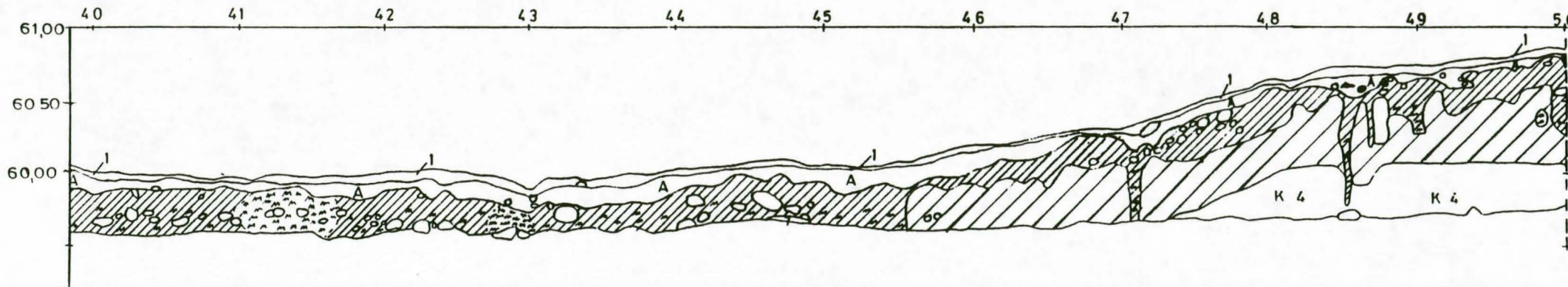
- I turve
- A huuhtoutunut
- likamaa (vaalea)
- likamaa (tumma)
- 4 hiekka
- H hieno
- K karkea
- P palanut
- R rautahiikka

- kova ruosteinen maa
- Kivi
- hiili
- turve
- nuhtoutunut
- likamaa (vaalea)
- likamaa (tumma)
- hiekka
- karkea

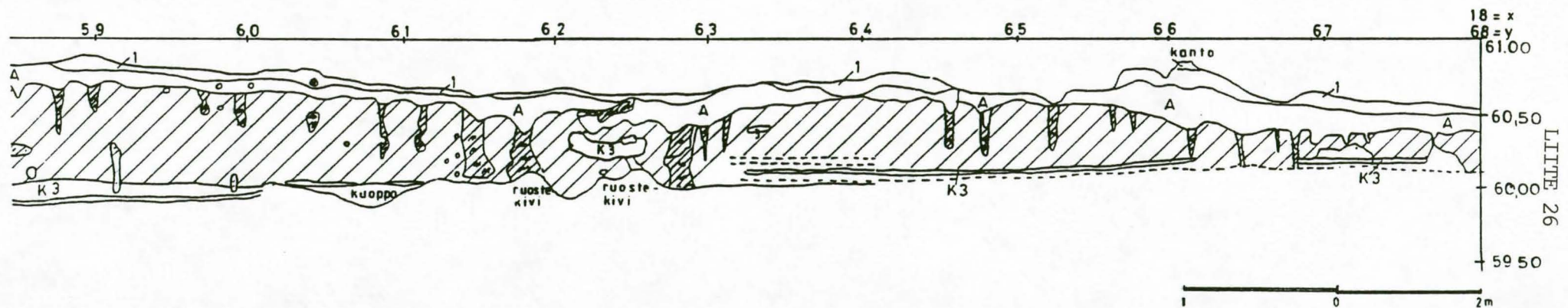
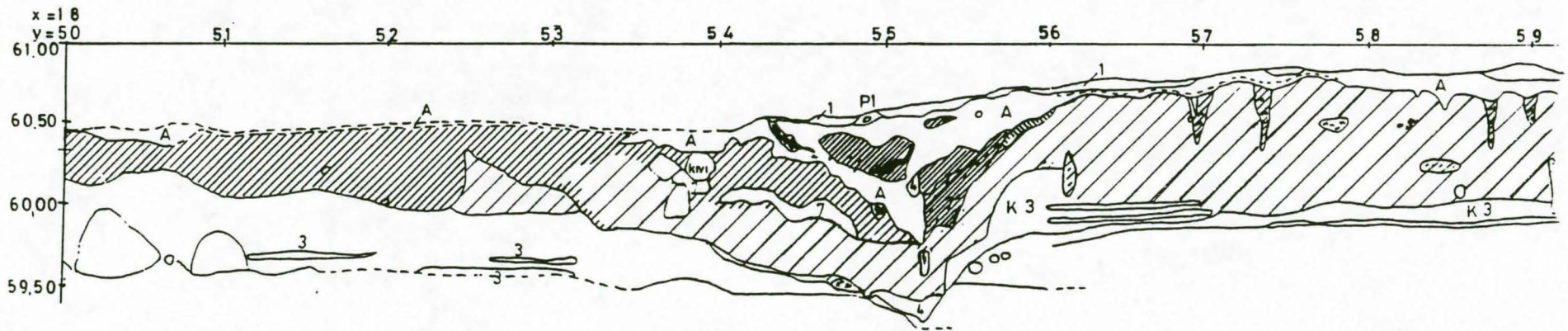
Yli-li Kuuselankangas 1994
Kierikki x=16 y=36-50
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiilikartta Mittakaava 1:25
Kenttäpiirros: Tomi Soramäki Mikko Jaurinen
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

0 1 2

1 turve	likamaa (vaalea)
3 sora	likamaa (tumma)
4 hiekka	likamaa (keltainen)
A huuhtoutunut	kova ruosteinen maa
K karkea	hiili
7 savi	

Yli-li Kuuselankangas 1994
Kierikki x=18 y=50-68
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiilikartta Mittakaava 1:25
Kenttäpiirros: Rauno Patrik
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

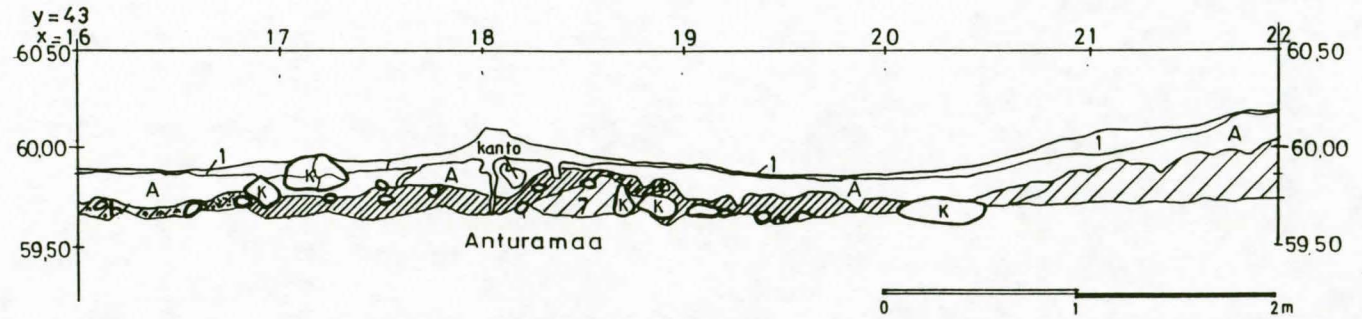

LITTE 26

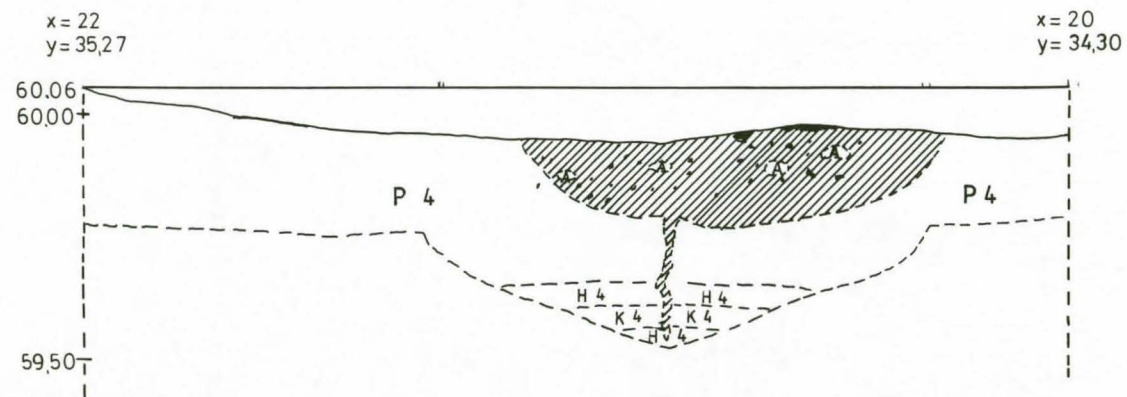
- 1 turve
- 7 savi
- A huuhoutunut
- hiili
- nokimaa

- likamaa
- likamaa (tumma)
- ruostemaa

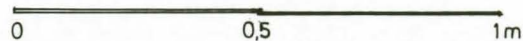
Yli-Ii Kuuselankangas 1994
 Kierikki x=16-22 y=43
 Oulun yliopisto Historian laitos
 Profiilikartta Mittakaava 1:25
 Kenttäpiirros: Sirpa Alho
 Puhkaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

" KOIRAN HAUATA "

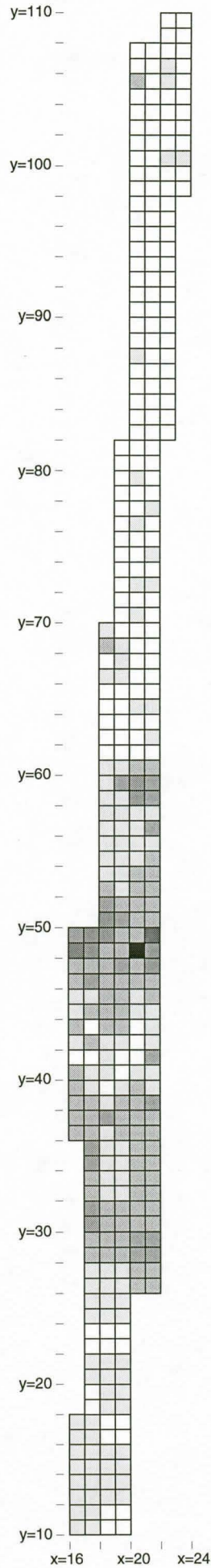
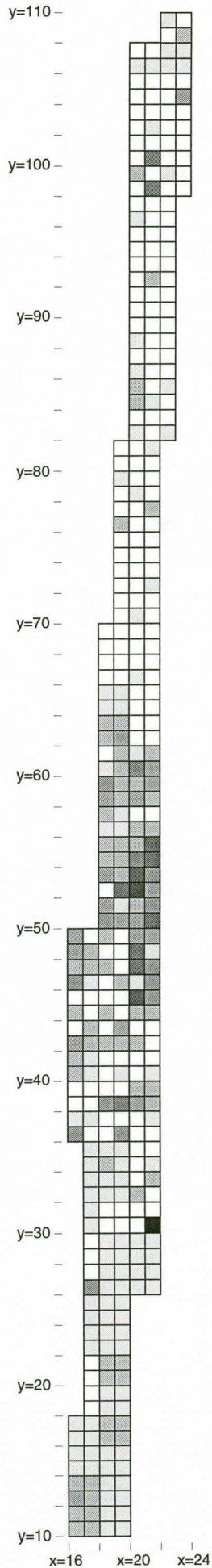
- likamaa (tumma)
- A huuhtoutunut
- P puhdas
- H hieno
- K karkea
- 4 hiekka
- nopea
- juuria

Yli-li Kuuselankangas 1994
Kierikki x= 20 -22 y=35,27- 34,30
Oulun yliopisto Historian laitos
Profiilikartta Mittakaava 1:10
Kenttäpiirros: Mari Mäki-Petäys
Puhtauspiirros: Irene Ryyppö

Keramiikka

Palanut luu

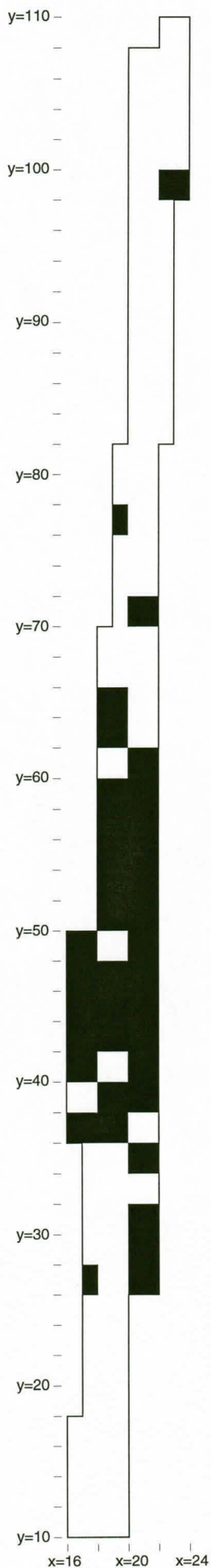
Yli-li
Kierikki
Kuuselankangas (KKK-94)
Löytökartta

Keramiikka/m²
Palanutta luuta/m²

- < 5 g
- 5-25 g
- 25-50 g
- 50-100 g
- 100-150 g
- 150-200 g
- 200-300 g
- 300-400 g
- 400-500 g
- >500 g

Asbestikeramiikka

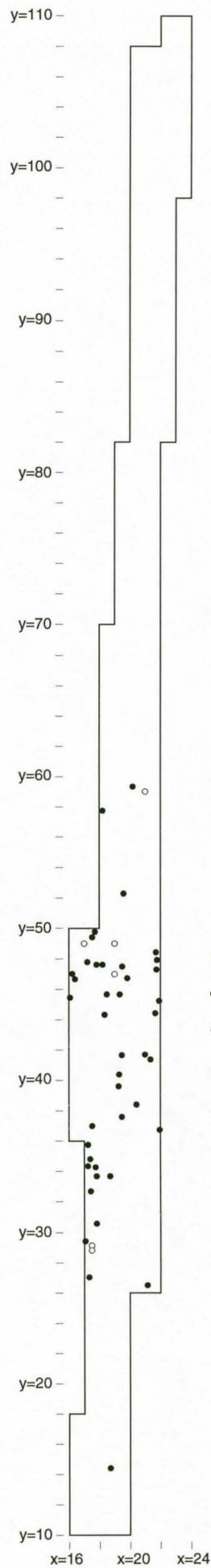
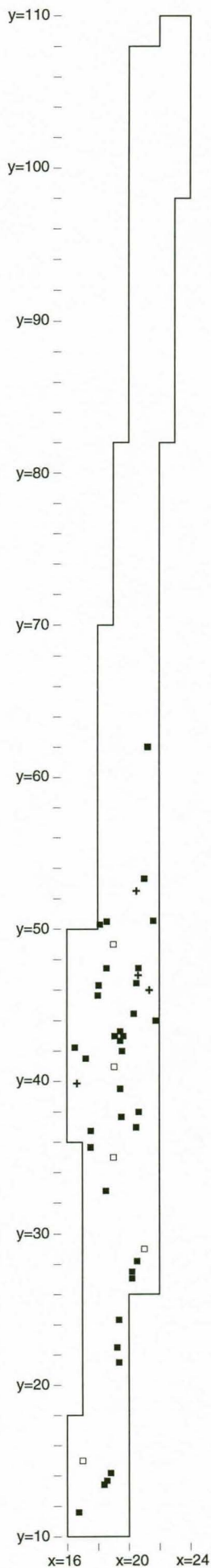
Yli-li
Kierikki
Kuuselankangas (KKK-94)
Löytökartta

- 4 m² ruutu josta asbestikeramiikkaa
- 2 m² ruutu josta asbestikeramiikkaa

Kivilaji- ja piiesineet

Meripihkaesineet

Yli-li
Kierikki
Kuuselankangas (KKK-94)
Löytökartta

Merkkien selitykset

- meripihkaesine, tarkka löytöpaikka
- meripihkaesine, löytöpaikka ruudun tarkkuudella
- Kivilajiesine, tarkka löytöpaikka
- Kivilajiesine, löytöpaikka ruudun tarkkuudella
- + Piiesine

